

**Ocena poziomu przygotowania absolwentów
ponadgimnazjalnych szkół zawodowych
w Skierniewicach
do poruszania się po rynku pracy**

-

Raport z badań

Kraków, kwiecień 2009 r.

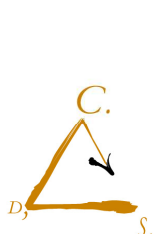

Spis treści:

I Wstęp	3
1.1 Metodologia badań	5
1.2 Przygotowanie do poruszania się po rynku pracy	7
II Przygotowanie do poruszania się po rynku pracy – uwagi o obszarach badawczych... 9	9
2.1. Aktywność w pozyskiwaniu środków na projekty służące rozwojowi uczniów	9
2.2 Przygotowanie do wejścia na rynek pracy	10
2.3 Doradztwo zawodowe w szkole	12
III Ocena poziomu przygotowania absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach do poruszania się po rynku pracy – wyniki badań..... 14	14
3.1 Aktywność ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach w pozyskiwaniu środków na projekty rozwijające uczniów	14
3.2 Przygotowanie uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach do wejścia na rynek pracy	17
3.3 Doradztwo zawodowe w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych w Skierniewicach	22
3.4 Kompetencje kluczowe uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach	25
IV Podsumowanie..... 34	34
Załącznik nr 1 - Kwestionariusz ankiety e-mail dla Dyrektorów Zespołów Szkół Zawodowych	40
Załącznik nr 2 - Kwestionariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego	56
z przedstawicielami kadry pedagogicznej.....	56

Spis tabel i wykresów:

Tabela 1. Działania z zakresu przygotowania absolwenta do wejścia na rynek pracy podejmowane przez ponadgimnazjalne szkoły zawodowe w Skierniewicach	21
Tabela 2. System doradztwa zawodowego w skierniewickich ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych.....	24
Tabela 3. Zadania odzwierciedlające kompetencje kluczowe, jakie wykorzystano w badaniu	28
Tabela 4. Trudność wykonania zadań stawianych przed uczniami wg uczniów i nauczycieli	30
Tabela 5. Średnia ocen dla poszczególnych typów szkół.....	31
Tabela 6. Średnie oceny trudności wykonania zadań w poszczególnych szkołach	32
Tabela 7. Główne atuty i słabości ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach	39

I Wstęp

Niniejszy raport powstał w oparciu o badania przeprowadzone w ramach projektu „Identyfikacja i analiza potrzeb edukacyjnych ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach”, nr WND-POKL.09.02.00-10-006/08 realizowanego przez Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bieńkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach* i Działania 9.2 *Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego*. Projekt jest finansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz ze środków budżetu państwa.

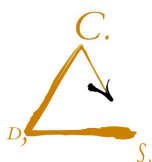
Zespół projektu tworzą: Ada Kopeć – kierownik projektu, Marta Makowska i Karolina Wójcik - asystentki projektu oraz eksperci:

- Cezary Ułasiński (ekspert kluczowy), Dagmara Bieńkowska, Justyna Szymańska – eksperci w dziedzinie badań społecznych i analiz związanych z rynkiem pracy, szkolnictwem zawodowym i kształceniem ustawicznym (m.in. badania ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w woj. świętokrzyskim, podkarpackim, zachodniopomorskim; analizy otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego placówek doskonalenia nauczycieli i wojewódzkich bibliotek pedagogicznych); eksperci planowania i zarządzania strategicznego (m.in. „Małopolski Protokół na Rzecz Kształcenia Ustawicznego”) oraz budowania partnerstwa między instytucjami sektorów publicznego i biznesowego.

Realizację projektu wspierają także eksperci branży:

- Marek Filipczyk – dyrektor Centrum Kształcenia Praktycznego w Krakowie,
- Tadeusz Wicki – były wicedyrektor Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli, oddział w Tarnowie, konsultant ds. organizacji i zarządzania oświatą,
- Jerzy Lackowski – dr nauk humanistycznych, wieloletni kurator oświaty województwa małopolskiego, dyrektor Studium Pedagogicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, doradca Minister Edukacji Narodowej,

oraz socjolog, pracownicy naukowcy Instytutu Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego i Wydziału Nauk Społecznych Stosowanych Akademii Górniczo Hutniczej w Krakowie - dr Szymon Czarnik, dr Marcin Kocór, dr Tomasz Masłyk.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

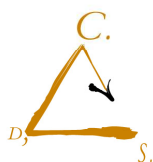
Łódzkie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Opiekę merytoryczną nad raportami podsumowującymi badanie szkół objął Pan Jerzy Lackowski. Szczegółowy opis projektu i pozostałe raporty badawcze opracowane w ramach projektu znajdują się na stronie internetowej www.cds.krakow.pl, w dziale *Aktualności*.

**IDENTYFIKACJA I ANALIZA POTRZEB EDUKACYJNYCH
PONADGIMNAZJALNEGO SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO W SKIERNIEWICACH**

Realizator projektu:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:

96 – 100 Skierniewice, ul. Piłsudskiego 2, tel. 668 858 360

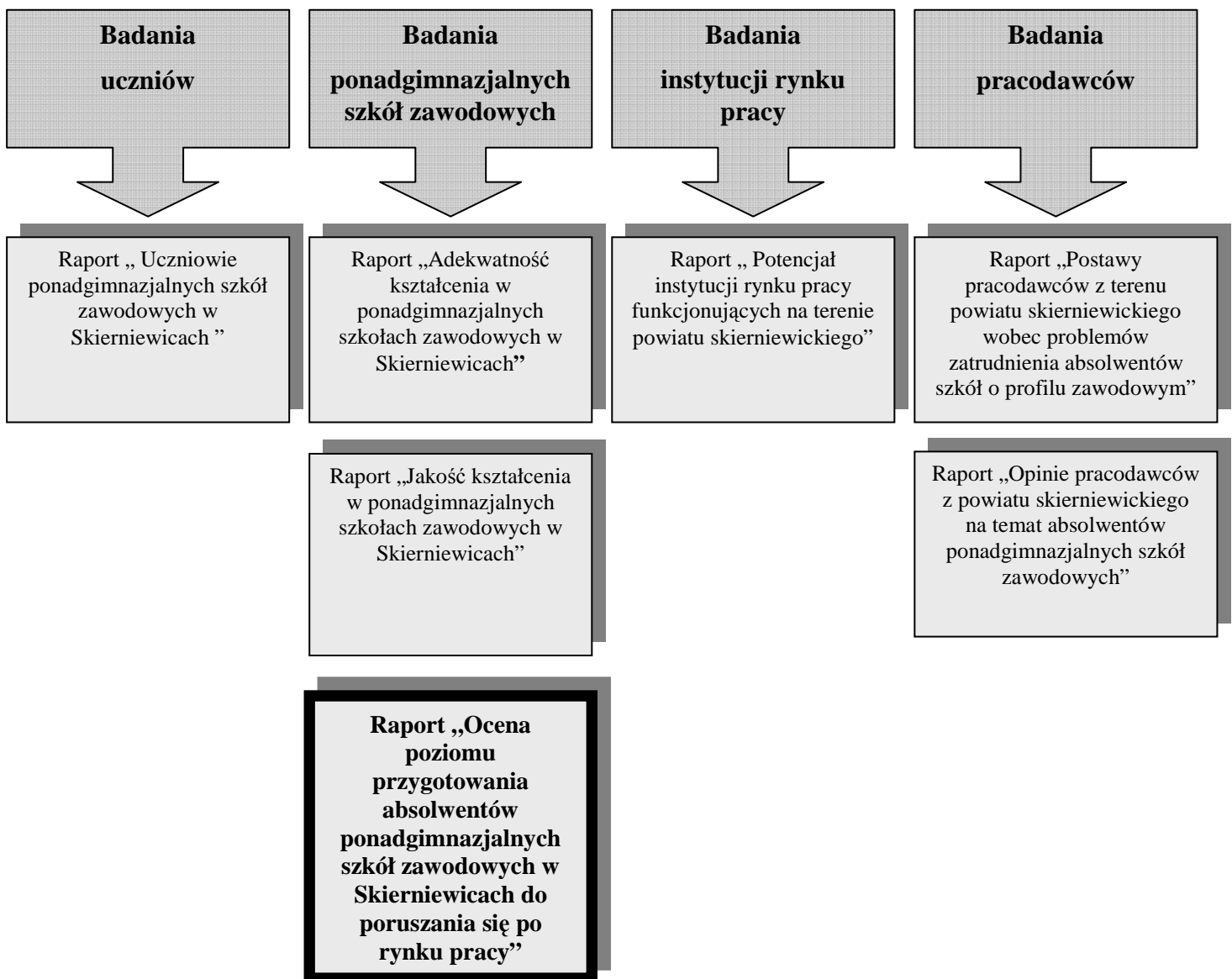
www.cds.krakow.pl

e-mail: sk@cds.krakow.pl

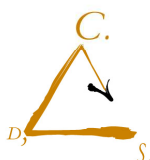

1.1 Metodologia badań ¹

Badanie ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, obok badań uczniów, instytucji rynku pracy i pracodawców, stanowiło jeden z etapów procesu badawczego zaplanowanego w ramach realizacji projektu „Identyfikacja i analiza potrzeb edukacyjnych ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach”.

¹ Podrozdział poświęcony metodologii zrealizowanych badań jest jednakowy we wszystkich raportach podsumowujących badania szkół, z uwagi na fakt, że zarówno przy analizie jakości, adekwatności jak i oceny poziomu poruszania się po rynku pracy zastosowano te same narzędzia badawczych (ankieta e-mail i indywidualny wywiad pogłębiony).

Podstawowymi celami, jakie przyświecały badaniu ponadgimnazjalnych szkół zawodowych było określenie:

- w jakim stopniu oferta edukacyjna skierniewickich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych jest adekwatna do potrzeb i wymogów rynku pracy;
- jaka jest jakość kształcenia zawodowego w skierniewickich ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych;
- jaki jest poziom przygotowania absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych do poruszania się po rynku pracy.

Badaniami objęto wszystkie ponadgimnazjalne szkoły zawodowe w Skierniewicach, wchodzące w skład czterech zespołów szkół:

- Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego (ZSZ nr1);

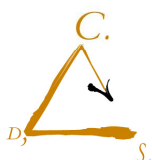
Najstarsza szkoła zawodowa w mieście, która swoje początki wywodzi od założonej w 1924 r. przez miasto Skierniewice szkoły rzemiosł dla chłopców. W obecnym budynku funkcjonuje od 1968 roku. Dyrektorem zespołu szkół jest mgr inż. Mieczysław Dukaczewski. W skład zespołu wchodzi: Technikum – kształcące w kierunkach technik budownictwa technik ochrony środowiska, technik urządzeń sanitarnych, technik ogrodnik, technik architektury krajobrazu, Zasadnicza Szkoła Zawodowa – kształcąca w zawodach ogrodnik, cieśla, murarz, posadzkarz, monter instalacji i urządzeń sanitarnych oraz Liceum Profilowane - kształcące w profilu kształtowanie środowiska.

- Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 im. Chor. Józefa Paczkowskiego (ZSZ nr2);

Jedna ze starszych szkół w mieście, popularny „Mechanik”. Dyrektorem zespołu szkół jest mgr Roman Fitulski. W skład zespołu szkół wchodzi: Technikum – kształcące w kierunkach: technik mechanik i technik telekomunikacji, Zasadnicza Szkoła Zawodowa – kształcąca w zawodach kucharz małej gastronomii, fryzjer, sprzedawca, mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik pojazdów samochodowych, stolarz, piekacz, cukiernik oraz Liceum Profilowane - kształcące w profilu mechatronicznym.

- Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 im. Wincentego Rzymowskiego (ZSZ nr3);

Historia szkoły sięga 1923 r., kiedy to decyzją Ministerstwa Oświaty powstała w Skierniewicach społeczna Szkoła Handlowa. Dyrektorem zespołu szkół jest mgr Henryk Kobyłecki. W skład zespołu wchodzi: Technikum – kształcące w kierunkach: technik ekonomista, technik handlowiec, technik hotelarstwa, technik organizacji usług gastronomicznych oraz Liceum Ogólnokształcące.

- Zespołu Szkół nr 4 (ZS nr 4).

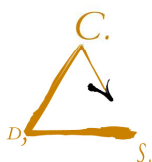
Dawna szkoła przyzakładowa, powstała w latach siedemdziesiątych. Dyrektorem zespołu szkół jest mgr Ewa Karwat. W skład zespołu wchodzi: Liceum Profilowane – kształcące w profilach socjalnym, usługowo-gospodarczym i zarządzanie informacją, Liceum Ogólnokształcące oraz Gimnazjum.

Narzędziami zastosowanymi w badaniach była ankieta e-mail dotycząca potencjału ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, skierowana do czterech dyrektorów zespołów szkół oraz kwestionariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego (IDI). Wywiady indywidualne (próba badawcza: 21) przeprowadzono z przedstawicielami kadry pedagogicznej wszystkich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych. Istotnym materiałem, uzupełniającym dane uzyskane podczas badania, były dane zastane, pozyskane bezpośrednio ze szkół, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi oraz Urzędu Miasta Skierniewice, a także dokumenty strategiczne o charakterze powiatowym i regionalnym. Badania zrealizowano w okresie od grudnia 2008 r. do stycznia 2009 r. w Skierniewicach.

1.2 Przygotowanie do poruszania się po rynku pracy

Umiejętność sprawnego poruszania się po rynku pracy jest obecnie niezbędna każdemu młodemu człowiekowi wchodzącemu w dorosłe życie i zamierzającemu podjąć pracę zawodową. Znalezienie zatrudnienia, w obliczu względnie wysokiego poziomu bezrobocia, a od pewnego czasu również i kryzysu gospodarczego, wymaga umiejętności radzenia sobie w ciągle zmieniających się warunkach. Sukces w poszukiwaniu pracy nie zawsze jest proporcjonalny do uzyskanego wykształcenia. Oprócz posiadanej wiedzy i umiejętności decydują o nim indywidualne cechy każdego człowieka - jego zaradność, motywacja czy świadomość wagi i znaczenia pracy.

Poszukiwanie pierwszej pracy zwykle sprawia sporo trudności, dlatego tak ważny jest odpowiedni system wsparcia, jaki może zapewnić szkoła. Jej zadaniem jest wyposażenie uczniów w niezbędną wiedzę oraz umiejętności potrzebne do wyboru kierunku kształcenia, zawodu i rozważnego wkomponowania swoich aspiracji w oczekiwania pracodawcy. Szkoła może realizować te zadania poprzez szereg własnych inicjatyw – doradztwo zawodowe, specjalistyczne programy tematyczne (np.: Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.2) współfinansowane z funduszy zewnętrznych, zajęcia pozalekcyjne, warsztaty, spotkania

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Łódzkie

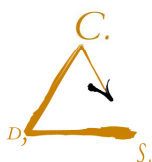
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

z pracodawcami, itp. oraz włączając się we współpracę z instytucjami działającymi w obszarze rynku pracy.

Niniejszy raport prezentuje te rodzaje działalności, które są realizowane przez zespoły szkół zawodowych w Skierniewicach w ramach procesu przygotowania absolwentów do poruszania się po rynku pracy. Określony zostanie stopień realizacji przez poszczególne szkoły takich zadań jak: projekty rozwojowe dla uczniów, doradztwo zawodowe w szkołach, przygotowanie do wejścia na rynek pracy oraz rozwój kompetencji kluczowych u uczniów.

IDENTYFIKACJA I ANALIZA POTRZEB EDUKACYJNYCH PONADGIMNAZJALNEGO SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO W SKIERNIEWICACH

Realizator projektu:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:

96 – 100 Skierniewice, ul. Piłsudskiego 2, tel. 668 858 360

www.cds.krakow.pl
e-mail: sk@cds.krakow.pl

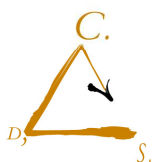
II Przygotowanie do poruszania się po rynku pracy – uwagi o obszarach badawczych

Jednym z kluczowych zadań systemu edukacji jest przygotowanie młodego człowieka do dorosłego życia. W kontekście kształcenia zawodowego niezwykle ważne, wręcz podstawowe znaczenie, ma wyposażenie ucznia w wiedzę i umiejętności niezbędne do skutecznego poruszania się po współczesnym rynku pracy. Analizując efektywność w realizacji przez szkołę tego celu, trzeba przyjrzeć się zarówno jej związkom z rzeczywistym światem gospodarczym, jak też z realnym rynkiem pracy. Dlatego warto zbadać aktywność szkoły w poprawianiu swego potencjału jakościowego poprzez pozyskiwanie środków na projekty służące rozwojowi uczniów, a także problematykę edukacji dla rynku pracy, jakości dostępnej dla uczniów oferty doradztwa i poradnictwa zawodowego, jak też możliwości kontaktów młodzieży z działającymi na rzeczywistym rynku przedsiębiorstwami (najlepiej poprzez wejrzenie w odbywane w nich praktyki zawodowe). Analiza tych zagadnień przynosi zawsze precyzyjny obraz fragmentu potencjału jakościowego szkoły, koniecznego dla wykonania przez szkołę owego ważnego zadania, jakim jest przygotowanie absolwenta do pokonywania problemów, na jakie może natknąć się na rynku pracy.

2.1. Aktywność w pozyskiwaniu środków na projekty służące rozwojowi uczniów

Dobra szkoła to szkoła nieustannie poszukująca nowych metod pracy, stawiająca przed uczniami i nauczycielami coraz ambitniejsze cele, czyli organizacja ucząca się. Ów rozwój szkoły w naturalny sposób wiąże się z indywidualnym rozwojem każdego ucznia. W dobrej szkole uczeń znajduje takie formy pracy i zajęcia, które pozwalają na rozwój jego uzdolnień i zainteresowań. Warto pamiętać, że jedną z miar pracy (jej skuteczności i efektywności) nauczyciela jest umiejętność odnajdywania i rozwijania uczniowskich talentów. W każdej szkole znajdują się bowiem uzdolnieni uczniowie, tylko niestety zdarza się, że nie znajdują właściwego wsparcia ze strony nauczycieli lub w ogóle nie zostaną przez nich dostrzeżeni.

W szkolnictwie zawodowym problem wyławiania talentów ma szczególne znaczenie, gdyż wśród wielu uczniów dominuje przekonanie, że na sukcesy edukacyjne nie mogą oni liczyć, a równocześnie spora grupa nauczycieli niezbyt wierzy w możliwości swoich uczniów. W

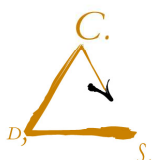

efekcie mamy do czynienia ze wzmacnianiem poczucia porażki edukacyjnej, często przeradzającej się w poczucie pesymizmu życiowego oraz frustracji wśród uczniów, nie odnajdujących szans na sukces w dorosłym życiu. Stąd też niebywale istotne znaczenie ma kreowanie w środowiskach szkół zawodowych perspektyw sukcesów zawodowych dla młodych ludzi. Muszą oni dostrzec sens kształcenia w określonym zawodzie i kierunku, powinni zostać nim autentycznie zainteresowani. Aby tak się stało szkoła powinna porzucać rozmaite schematy edukacyjne na rzecz nowych, aktywnych metod kształcenia. Ogromne znaczenie ma skorelowanie kształcenia zawodowego z wymaganiami współczesnego rynku pracy, a także możliwość uczestnictwa uczniów w programach wymiany międzynarodowej. Te ostatnie, dla młodych ludzi pochodzących ze środowisk o niskim kapitale kulturowym, stają się często przełomowymi wydarzeniami w ich młodzieńczej biografii.

Trzeba zauważyć, że obecnie szkoły mają duże możliwości uczestnictwa w programach wspierających rozwój uczniów, mogą także sięgać po całkiem spore środki finansowe umożliwiające im unowocześnienie bazy i uatrakcyjnienie programu kształcenia. Dlatego warto przyjrzeć się aktywności i skuteczności szkoły na tym polu. Skala zaangażowania danej szkoły w rozmaite projekty edukacyjne, dobrze ukazuje troskę ludzi za nią odpowiedzialnych o rozwój placówki. Nie można nie dostrzec, iż sukcesy na polu pozyskiwania środków zewnętrznych z projektów edukacyjnych wymagają od nauczycieli i dyrektora szkoły dodatkowego zaangażowania, często zdecydowanie wykraczającego poza podstawowe obowiązki pracownicze. Ale równocześnie absolwenci takich szkół są zdecydowanie lepiej przygotowani do dorosłego życia zawodowego niż absolwenci szkół tkwiących w stagnacji edukacyjnej.

2.2 Przygotowanie do wejścia na rynek pracy

Moment wejścia na rzeczywisty rynek pracy to dla absolwentów zespołów szkół zawodowych ciągle bardzo trudne wydarzenie, stąd też oceniając skuteczność i efektywność ich pracy trzeba szczególną uwagę poświęcić wyjaśnieniu takiego stanu rzeczy. Należy analizować wszelkie próby szkół, które mogą przyczynić się do przełamania owego rozdziewu pomiędzy szkolną rzeczywistością a rzeczywistością otaczającego szkołę rynku pracy. W tej materii oczywiście ogromne znaczenie mają zajęcia związane z problematyką rynku pracy, przy czym muszą one być zakorzenione w rzeczywistości i dotykać realnych problemów.

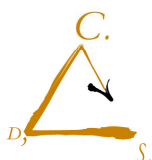

Warto przyjrzeć się w tym kontekście kwestii kształcenia postaw przedsiębiorczych wśród uczniów oraz jakości wszelkich zajęć związanych z tą problematyką.

Szkoła funkcjonuje w bardzo konkretnym otoczeniu, dla szkoły zawodowej szczególne znaczenie ma jej otoczenie gospodarcze. Stąd też, trzeba przyjrzeć się związkom szkoły z tym otoczeniem, im są one silniejsze tym lepiej świadczy to o danej placówce. Związana ze swoim otoczeniem gospodarczym szkoła, umożliwia swoim uczniom częsty i bliski kontakt z realnymi problemami, pojawiającymi się w branży, z którą związane są prowadzone przez szkołę zawody i kierunki kształcenia. Równocześnie, podejmowane przez taką szkołę działania służące ukazaniu problemów współczesnego rynku pracy, odnoszą się do konkretnych i realnych spraw. Trzeba bowiem pamiętać, iż często szkoła podejmuje rozmaite działania typu „Dzień czy Tydzień Przedsiębiorczości” i mają one li tylko formalny, oderwany od rzeczywistości charakter. Stąd też należy zwracać uwagę i doceniać nie tyle statystykę przedsięwzięć służących edukacji dla rynku pracy, ile ich związek z rzeczywistymi problemami, jakie napotyka młody człowiek poszukując zatrudnienia. W edukacji dla rynku pracy bardzo ważne są umiejętności poszukiwania informacji oraz własnej prezentacji, stąd też ich kształtowanie wśród uczniów ma fundamentalne znaczenie dla ich przyszłości. Nie można także zapominać, że dla sukcesu na rynku pracy bardzo ważna jest wiara młodego człowieka w siebie, a na jej kształtowanie wpływa budowanie poczucia sukcesu w szkolnym środowisku. Dodatkowo, otwarcie szkoły na rozmaite istotne dla jej absolwentów podmioty jest niezwykle ważne dla poprawy samooceny tychże absolwentów. Częste kontakty z przedstawicielami firm, wykonywanie zadań zawodowych na ich terenie mogą służyć wzmocnieniu wśród uczniów poczucia własnej wartości.

Badając otwarcie szkoły na skuteczne zmierzenie się z problematyką edukacji dla rynku pracy trzeba przyjrzeć się, jakie dodatkowe zajęcia związane z kształtowaniem umiejętności koniecznych dla sukcesu w poszukiwaniu zatrudnienia są w szkole prowadzone. Szkoła poważnie traktująca przyszłość swoich absolwentów powinna posiadać i prezentować w ciekawy sposób uczniom aktualne analizy sytuacji na lokalnym (ważnym dla jej absolwentów) rynku pracy. Uczniowie powinni mieć możliwość spotkań i rozmów z przedstawicielami urzędów pracy, firm, pracodawców oraz doradców zawodowych, warto aranżować także lekcje przez nich prowadzone. W przypadku szkół zawodowych, godziny do dyspozycji wychowawcy, mogą być oddawane do prowadzenia praktykom rynku pracy, którzy w atrakcyjny i konkretny sposób wprowadzą młodzież w meandry rynku pracy. Trzeba

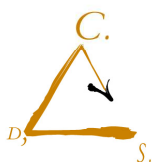

zauważyć, że w każdej szkole zawodowej powinien być doradca zawodowy z prawdziwego zdarzenia i wielce wskazana byłaby obecność Szkolnego Biura (Ośrodka) Karier.

2.3 Doradztwo zawodowe w szkole

Doradztwo i poradnictwo zawodowe stanowi ważny element wsparcia uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych. Z jednej strony, pomagają młodym ludziom w rozpoznawaniu ich uzdolnień zawodowych, a z drugiej, służą pomocą w rozwiązywaniu problemów, jakie towarzyszą młodzieży w trakcie kształcenia zawodowego oraz w pokonywaniu obaw związanych z ewentualnymi trudnościami czekającymi absolwentów szkół na rynku pracy. Równocześnie to właśnie doradcy zawodowi winni odgrywać istotną rolę w kreowaniu wszelkich działań związanych z edukacją dla rynku pracy. Stąd też dobra szkoła zawodowa powinna dysponować skutecznym systemem doradztwa i poradnictwa zawodowego, bowiem dla efektów jej pracy, szczególnie w kontekście losów absolwentów na rynku pracy, jest on bardzo potrzebny.

Naturalnie na początku trzeba sprawdzić, czy szkoła w ogóle dysponuje wewnątrzszkolnym systemem doradztwa, czy też korzysta z oferty zewnętrznej. Gdyby jakaś szkoła nie zwracała uwagi na zorganizowanie dla swoich uczniów systemu doradztwa zawodowego to byłby to mocny sygnał dyskredytujący jej ofertę edukacyjną. Generalnie szkoły średnie i duże (czyli wszelkie zespoły szkół) powinny w swojej strukturze posiadać system doradztwa i poradnictwa. Zadania z nim związane może pełnić szkolny doradca zawodowy, przy czym trzeba pamiętać, że winien on być właściwie przygotowany do swojej pracy poprzez np. odpowiednie studia podyplomowe. Doradcy bardzo przydaje się także w codziennej pracy ewentualne doświadczenie związane z pracą w przedsiębiorstwie, albo w strukturach urzędów pracy. W sytuacji, gdy zadania doradcy zawodowego prowadzi pedagog szkolny mamy do czynienia z brakiem owych atutów, jakie daje doradcy doświadczenie funkcjonowania na rzeczywistym rynku pracy. Niezależnie jednak od tego, kto w danej szkole pełni zadania doradcy zawodowego, kluczowe znaczenie ma forma i zakres prowadzonych przez niego działań. Wartość pracy doradcy zależy bowiem od korelacji jego działań z rzeczywistymi problemami rynku pracy i branży, w której kształci dana szkoła. Niestety może się zdarzyć, że doradca zawodowy stanie się osobą prowadzącą działania, które mają jedynie formalny charakter i nakierowane są nie na zaspokojenie rzeczywistych potrzeb uczniów, a na uzyskanie odpowiednich efektów u przełożonych (to zresztą generalna przypadłość

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Łódzkie

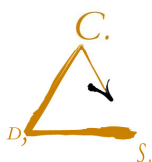
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

biurokratycznych systemów edukacji). Trzeba także pamiętać, że w przypadku oparcia systemu doradztwa i poradnictwa o zewnętrzną ofertę istotna jest możliwość ciągłego, a nie epizodycznego korzystania z niej przez uczniów i ewentualnie ich rodziców.

Dobłą miarą jakości oferowanego uczniom przez szkołę systemu doradztwa i poradnictwa zawodowego są ich losy na rynku pracy, nie tylko w kontekście pierwszej pracy, ale także całej kariery zawodowej. Stąd też raz jeszcze trzeba przypomnieć fundamentalne znaczenie, dla oceny jakości pracy szkoły zawodowej, skuteczności z jaką przygotowuje ona młodzież do kariery zawodowej.

IDENTYFIKACJA I ANALIZA POTRZEB EDUKACYJNYCH PONADGIMNAZJALNEGO SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO W SKIERNIEWICACH

Realizator projektu:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:

96 – 100 Skierniewice, ul. Piłsudskiego 2, tel. 668 858 360

www.cds.krakow.pl
e-mail: sk@cds.krakow.pl

III Ocena poziomu przygotowania absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach do poruszania się po rynku pracy – wyniki badań

3.1 Aktywność ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach w pozyskiwaniu środków na projekty rozwijające uczniów

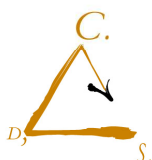
Szkoły w Polsce posiadają możliwość uczestnictwa w szeregu programów i projektów podnoszących jakość kształcenia oraz wzmacniających pozycję przyszłych absolwentów na rynku pracy. Mogą w tym celu ubiegać się o środki finansowe, które uatrakcyjnają ofertę edukacyjną, służąc rozwojowi uczniów. Pomimo ogólnodostępnych informacji na temat funkcjonujących programów oraz przejrzystych reguł aplikowania i uczestnictwa w nich, szkoły wykorzystują tylko część możliwości, jakie dane im są w tym zakresie. Istotny problem, stanowi brak osoby i czasu na koordynowanie tego typu działań w strukturach badanych szkół. Przygotowanie projektu i jego realizacja wymagają nierzadko dużego zaangażowania dyrektora i kadry, które przekracza zakres codziennych obowiązków w szkole. W wypowiedziach respondentów pojawiają się liczne wątpliwości co do tego typu działań: „program wymian nie wydaje się do końca zadowolający – wymaga dużo zaangażowania od nauczycieli (muszą wypełnić przyjeżdżającym czas wolny nie dostając na to funduszy)”.

W Polsce nie prowadzi się badań wykazujących stopień aktywności szkół w pozyskiwaniu środków na realizację programów wspomagających rozwój uczniów. Nie można więc porównać przebadane placówki w Skierniewicach w stosunku do wartości średnich na poziomie regionu czy kraju. Aby mieć jednak pewien obraz stopnia działalności szkół na tym polu, przeanalizowano aktywność ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w aplikowaniu do programów i funduszy, z których mogą, bądź w ostatnich latach mogły, korzystać placówki edukacyjne.

Zewnętrzne programy dostępne dla ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach.

Spośród licznych programów zewnętrznych dla instytucji podlegającym samorządom, ponadgimnazjalne szkoły zawodowe mogły (lub nadal mogą) korzystać między innymi z:

- PHARE (do 2007 roku)

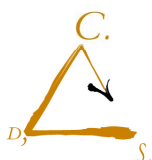

- Sokrates i Sokrates II (do 2006 roku)
- Leonardo da Vinci
- Comenius
- Młodzież (do 2006 roku)
- Młodzież w działaniu
- „Szkoła Marzeń”
- Interreg 3c
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (do 2006 roku)
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki
- wymiany międzynarodowe uczniów

Aktywność skierniewickich szkół zawodowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na realizację projektów

Przeprowadzone w każdym z czterech zespołów szkół zawodowych w Skierniewicach badanie wykazało, że placówki te brały udział w programach finansowanych ze środków zewnętrznych. Najczęściej wymienianym programem był Sokrates, w ramach którego uczniowie mieli możliwość wyjazdu na wymiany zagraniczne, trwające kilka tygodni. Głównym zadaniem programu Sokrates była kontynuacja działań rozpoczętych przez program Erasmus, polegająca na doskonaleniu jakości kształcenia dzieci, młodzieży i dorosłych. Celem było kreowanie europejskiego wymiaru w nauczaniu, tzn. rozbudowanie wiedzy na temat innych krajów Europy, rozwijanie poczucia jedności Europy oraz wspomaganie procesów przystosowania się do nowych warunków społecznych i ekonomicznych w perspektywie zjednoczonej Europy. Z programu Sokrates korzystał Zespół Szkół Zawodowych nr 1 i Zespół Szkół Zawodowych nr 2. Chęć uczestnictwa wyraziła też Dyrektor Zespołu Szkół nr 4: „*Program Sokrates dotyczył gimnazjum (...) teraz myślimy o tym, by znów wejść w taki projekt tym razem dla liceów*”.

Drugim pod względem popularności programem jest Leonardo da Vinci, który od 2007 roku stanowi część programu „Uczenie się przez całe życie” (Lifelong Learning). Program ma na celu promowanie mobilności pracowników na europejskim rynku pracy oraz wdrażanie innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych dla podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Wspiera także rozwiązania zwiększające przejrzystość i uznawalność kwalifikacji zawodowych w krajach europejskich. W programie uczestniczył Zespół Szkół Zawodowych nr 1. Ponadto, ten sam Zespół Szkół Zawodowych brał udział w programie Comenius, który promuje

rozwijanie wśród młodzieży i kadry nauczycielskiej wiedzy o różnorodności kultur i języków europejskich oraz zrozumienia jej wartości.

Żadna ze szkół nie uczestniczyła w innych wskazanych programach.

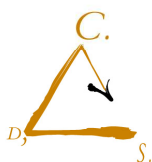
Opinie respondentów na temat realizowanych na terenie ich placówek projektów nie są jednorodne. Głosy pozytywne przeplatają się z istotnymi wątpliwościami, które w pewnym stopniu stanowią usprawiedliwienie bądź wyjaśniają przyczyny braku aktywności w pozyskiwaniu funduszy.

Największą zaletę programów respondenci (dyrektorzy szkół i kadra pedagogiczna) upatrują w możliwościach poznania zagranicznego szkolnictwa i systemu pracy, a także w umożliwieniu uczniom kontaktu z rówieśnikami, nauki języka obcego. Wymiany są pozytywnie oceniane z racji urozmaicenia procesu kształcenia młodzieży z Polski: *„koszt jest niewielki – należy pokryć jedynie 50% dojazdu, resztę uczniowie mają zagwarantowaną. Podczas wyjazdu uczniowie uczestniczą w zajęciach jako obserwatorzy, zwiedzają szkoły, zapoznają się z ich kierunkami nauczania, a te są w Niemczech zupełnie inne. Grupy odbywają wspólne praktyki.”* W różnych wypowiedziach przeważają głosy zadowolenia ze współpracy z zagranicznymi partnerami oraz chęć ponownego uczestnictwa w niektórych z projektów: *„kontynuacja tych projektów jest bardzo dobra, zresztą młodzież się bardzo dobrze wypowiada na ten temat.”*

Wątpliwości części respondentów wobec programów zewnętrznych (w szczególności wymian) dotyczą, co ciekawe, dezorganizacji pracy w szkole. Zdaniem niektórych przebadanych, wymiany uczniów trwające kilka tygodni pogłębiają zaległości w realizacji obowiązującego materiału przewidzianego przez ramy programowe: *„projekty dezorganizują pracę w szkole i jest to związane z późniejszym nadrobianiem zaległości.”*

Część badanych przyznaje, że brak aktywnego udziału w tego typu programach wynika z braku osoby bądź osób, które chciałyby i potrafiłyby się zająć ich koordynacją: *„odeszli nauczyciele, którzy go [projekt] koordynowali, później już nie było tego zapatu”*. Problem ze znalezieniem chętnych wynika z szeregu obowiązków codziennych zarówno kadry jak i dyrekcji, które zdaniem badanych, nie pozostawiają wiele czasu na dodatkową działalność.

Inną istotną kwestią poruszaną w badaniach jest duży stopień zbiurokratyzowania wspomnianych programów, który wydłuża czas przygotowań i zniechęca część pracowników szkół: *„z każdym papierkiem do Warszawy trzeba było jeździć”*. W szkołach istnieje zazwyczaj jedna osoba, która zajmuje się sprawami formalnymi i kontaktem z odpowiednimi instytucjami. Każda jej nieobecność stanowi więc kolejną przyczynę zaprzestania realizacji

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

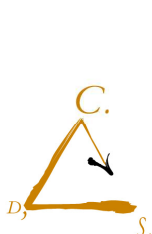
projektów bądź pozyskiwania funduszy: „*problemem jest, że nauczyciel, który się tym zajmował [wymiany uczniów], przygotowywał wniosek, wziął urlop bezpłatny, a nie mieliśmy nikogo, kto mógłby to przejąć.*”

Jak widać z przeprowadzonych w skierniewickich szkołach badaniach, placówki te wykorzystują w niewielkim stopniu możliwości pozyskiwania funduszy zewnętrznych na działalność służącą rozwojowi uczniów. Najpopularniejsze bez wątpienia są te programy, które zakładają wymianę zagraniczną między uczniami z różnych krajów. Korzysta z nich bądź chciałaby korzystać każda z przebadanych szkół. Niepokojący jest brak wykorzystania innych niż Leonardo da Vinci, Sokrates i Comenius programów, które otwierają szerokie możliwości finansowe dla ciekawych inicjatyw szkolnych. Dziwi też brak inicjatyw ze strony nauczycieli, na które wskazują dyrektorzy. Wydaje się, że bez odpowiedniego wsparcia merytorycznego ze strony samorządu i odpowiedniej akcji informacyjnej, szkoły na dzień dzisiejszy nie potrafią jednak efektywnie realizować tych projektów.

3.2 Przygotowanie uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach do wejścia na rynek pracy

Przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy jest jednym z kluczowych zadań szkolnictwa zawodowego. Same zajęcia teoretyczne i praktyczne oparte na podstawach programowych zatwierdzonych przez ministra edukacji to niewątpliwie za mało, aby absolwent miał szansę konkurować o atrakcyjne stanowisko na rynku pracy. Szkoła powinna więc zapewniać w toku edukacji swoim uczniom jak najwięcej możliwości obcowania z potencjalnymi pracodawcami i rynkiem pracy w ogóle. Przemysłana współpraca z instytucjami zajmującymi się pośrednictwem pracy (m.in. urzędy pracy, agencje zatrudnienia) oraz doskonalenia zawodowego i planowania kariery niesie wiele pożytku zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli.

Z dostępnych badań i analiz dotyczących stopnia przygotowania do wejścia na rynek pracy młodzieży szkolnej w Polsce wynika, że umiejętności i doświadczenie absolwentów nie jest zadowalające dla pracodawców. Wyniesiona ze szkoły wiedza często nie przystaje do wymogów rynku, szczególnie gdy uczeń nie miał kontaktu z praktyczną nauką zawodu i z pracodawcą. Ponadto, młodzież nie zawsze potrafi skutecznie poszukiwać zatrudnienia z powodu braku doświadczenia i wskazówek ze strony nauczycieli. Dla wielu z nich moment ukończenia szkoły i rozpoczęcia kariery zawodowej jest dużym szokiem, który mógłby zostać

**IDENTYFIKACJA I ANALIZA POTRZEB EDUKACYJNYCH
PONADGIMNAZJALNEGO SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO W SKIERNIEWICACH**

Realizator projektu:
Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:
96 – 100 Skierniewice, ul. Piłsudskiego 2, tel. 668 858 360

www.cds.krakow.pl
e-mail: sk@cds.krakow.pl

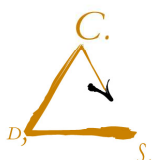

zamortyzowany przez odpowiednie przygotowanie młodego człowieka w placówce edukacyjnej.

Z przeprowadzonych w skierniewickich ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych pogłębionych badań jakościowych wynika, że instytucje te wpisują się w ogólną tendencję polskiego szkolnictwa w ogóle. Oznacza to, że podejmują szereg inicjatyw, które w zamyśle mają służyć przygotowaniu absolwentów do poruszania się po rynku pracy, a które nie zawsze realnie się do tego przyczyniają.

W ankiecie przekazanej dyrektorom poszczególnych zespołów szkół zawodowych respondenci mieli wskazać, które spośród zaproponowanych umiejętności są przewidziane w programie nauczania lub aktywności inicjowane przez szkołę z zakresu przygotowania uczniów do poruszania się po rynku pracy są realizowane w ich szkole.

Wśród najczęściej wskazywanych działań znalazło się *przygotowywanie uczniów do tworzenia dokumentów związanych z pozyskiwaniem pracy (m.in. CV, list motywacyjny)*. W wywiadach indywidualnych respondenci podkreślali, że każdy uczeń w trakcie nauki wielokrotnie styka się z tematem pisania dokumentów aplikacyjnych, zwłaszcza na lekcjach przedsiębiorczości. Również nauczyciele innych przedmiotów (np. języka angielskiego) zapewniali, że na prowadzonych przez siebie zajęciach poruszają ten temat. Ciężko jednak ocenić obiektywnie poziom realizacji tych zagadnień oraz stopień przyswojenia umiejętności tworzenia dokumentów związanych z pozyskiwaniem pracy przez uczniów, ponieważ nie są dostępne dane, które by sprawdzały skuteczność absolwentów na rynku pracy pod kątem aplikacji, które składają. Z przeprowadzonych jednak w ramach projektu „Identyfikacja i analiza potrzeb edukacyjnych ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach” badań uczniów (którym to badaniom poświęcony jest osobny raport) wynika, że w każdym typie szkół ponad połowa uczniów czuje się przygotowana do napisania CV oraz listu motywacyjnego. Najlepiej wypadli w tej samoocenie uczniowie zasadniczych szkół zawodowych – z napisaniem życiorysu poradziłoby sobie 64,9%, a listu motywacyjnego 63,5%. Nieco słabiej oceniają swe umiejętności uczniowie liceów profilowanych – odpowiednio 60,7% i 57,4% deklaruje, że potrafi napisać życiorys i list motywacyjny. Najgorzej oceniają się wychowankowie techników – 54,6% i 47,6%. Pod rozwagę zdecydowanie należy poddać jednak przeciwne rozumienie niniejszych wyników, a więc blisko połowa badanych uczniów (w skali wszystkich szkół analizowanych łącznie) nie czuje się przygotowana do napisania CV czy listu motywacyjnego.

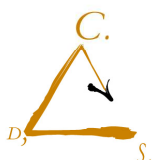
Kolejną zaznaczoną przez wszystkich czterech dyrektorów w ankiecie aktywnością z zakresu przygotowania uczniów są *wizyty uczniów w Powiatowym Urzędzie Pracy lub w Klubie Pracy*. Wizyty te mają na celu przybliżenie uczniom wiedzy na temat lokalnego rynku pracy przez bezpośredni kontakt z pracownikami instytucji i informacją na temat jej funkcjonowania, którzy mają najszerszą wiedzę na ten temat. Wyjścia do Powiatowego Urzędu Pracy oraz Klubu Pracy skierowane są zwykle do uczniów ostatnich klas szkół, co jest ewidentnym niedopatrzeniem – tego typu wyjścia powinny być realizowane w znacznie niższych klasach z uwagi na ich „doradczo-zawodowy” charakter. Podczas tych spotkań uczniowie mają szansę dowiedzieć się również o programach skierowanych do młodych osób poszukujących pracy oraz bezrobotnych, które oferuje dana instytucja. Co ciekawe, nie wszyscy respondenci potwierdzili efektywność działań: „obecnie, kiedy jest w szkole doradca, uczniowie rzadziej odbywają takie wizyty – oni nas już nie mają czym zaskoczyć”.

Wszystkie przebadane ponadgimnazjalne szkoły zawodowe *uczestniczą w Targach Edukacyjnych, Targach Pracy i Dniach Przedsiębiorczości* organizowanych na terenie Skierniewic. Targi to wydarzenie przeznaczone głównie dla ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych. Uczniowie mają tam okazję zapoznać się z ofertami lokalnych pracodawców, czy poznać ofertę placówek edukacyjnych: „*uczniowie idą tam w charakterze biorców oferty edukacyjnej dotyczącej kierunków studiów.*”

Jedną ze szkół – Zespół Szkół Zawodowych nr 3, co roku organizuje tzw. *Dzień Przedsiębiorczości*. W ramach niego uczeń jest delegowany ze szkoły na jeden dzień do zakładu pracy na terenie Warszawy lub Łodzi. Organizacją zajmuje się od dwóch lat już doradca zawodowy. W roku szkolnym 2007/2008 w inicjatywie tej wzięło udział 61 uczniów. Inicjatywa ta, unikalna w stosunku do pozostałych badanych placówek edukacyjnych, daje młodym ludziom możliwość przyjrzenia się pracy od całkiem innej strony niż czyni się to na praktykach szkolnych.

Trzy z czterech zespołów szkół zawodowych deklarują, że *wspierają promocję uczelni wyższych*. Z perspektywy ucznia, chcącego podjąć dalszą naukę lub wahającego się co robić po ukończeniu szkoły, jest to istotna działalność, która pomaga dokonać wyboru.

Dwie z czterech przebadanych szkół zatrudniają *doradcę zawodowego* – są to Zespół Szkół nr 1 i 3. W myśl proponowanej przez Ministerstwo Edukacji reformy szkolnictwa zawodowego takie stanowisko będzie obowiązkowo utworzone w każdej placówce tego typu. Opinie poszczególnych respondentów oraz komentarz do tej formy przygotowywania absolwentów

do poruszania się po rynku pracy znajduje się w dalszej części rozdziału poświęconej wyłącznie doradztwu zawodowemu.

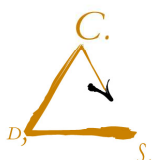
Połowa szkół deklaruje *propagowanie wiedzy o Instytucjach Rynku Pracy* (Zespół Szkół Zawodowych nr 2 i Zespół Szkół nr 4). Jest to istotny czynnik zwiększający efektywność młodych ludzi w poszukiwaniu zatrudnienia, o ile jest on rzeczywiście realizowany. Z przeprowadzonych badań wynika, że poszukując pracy jedynie około 9% uczniów korzysta z oferty Powiatowego Urzędu Pracy, natomiast z biura pośrednictwa pracy 5,5%. Oznacza to, że młodzież niekoniecznie uznaje ofertę instytucji za ciekawą bądź nie jest świadoma możliwości, jakie one stwarzają. Można też przypuszczać, że szkoły niedostatecznie informują młodzież o zakresie działań tych instytucji.

Tyle samo placówek potwierdza organizację *warsztatów z aktywnego poszukiwania pracy oraz udział pracodawców w życiu szkoły*. W obydwu przypadkach są to Zespoły Szkół Zawodowych nr 2 i 3. Warsztaty prowadzone są przez doradcę zawodowego oraz nauczyciela przedsiębiorczości. Pod hasłem udziału pracodawców rozumie się wszelkie formy współpracy z pracodawcami.

W jednej tylko szkole, tj. w Zespole Szkół nr 4 mieści się tzw. Szkolny Ośrodek Kariery (SZOK). Zgodnie z nazwą, ośrodek ten ma służyć pomocą młodzieży w wyborze odpowiedniej dla niej ścieżki zawodowej. W Zespole Szkół nr 4 ośrodek ten znajduje się w szkolnej bibliotece: „*Szkolny Ośrodek Kariery, tak się nazywa, bo taki jest wymóg formalny, ale takim ośrodkiem jest centrum multimedialne w bibliotece.(...) Ale są plany, by stał się on takim ośrodkiem z prawdziwego zdarzenia, gdzie poza dostępem do Internetu, był zaopatrzone w literaturę fachową, różnego rodzaju inne pomoce i poradniki.*” Na podstawie opisu respondentów widać, że ośrodek dysponuje materiałami i narzędziami służącymi dokonywaniu wyboru kariery, natomiast nie oferuje doradztwa personalnego.

Żadna z przebadanych szkół nie zadeklarowała *organizowania spotkań z pracodawcami oraz sesji doradztwa zawodowego*. Żadna też *nie prowadzi szkolnych programów dotyczących poruszania się po rynku pracy ani nie przeprowadza u siebie lekcji z udziałem pracodawców oraz seminariów i szkoleń z ich udziałem*.

Co ciekawe, w dwóch z wywiadów respondenci wyrazili się dość sceptycznie na temat przydatności jakichkolwiek działań z zakresu przygotowania uczniów do poruszania się po rynku pracy. Zdaniem jednego z nich: „*nigdy nie zgłaszana była potrzeba takich inicjatyw ze strony uczniów. Młodzież nie chce myśleć przyszłościowo. Po odebraniu świadectwa maturalnego nie ma ochoty na kontakty ze szkołą.*” Z kolei wicedyrektor innej ze szkół

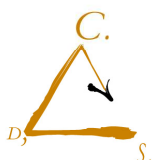

tłumaczy, że „uczniów bardziej interesuje dalsza edukacja niż podjęcie pracy. Uczniowie nie zgłaszają potrzeb na takie inicjatywy.”

Tabela 1. Działania z zakresu przygotowania absolwenta do wejścia na rynek pracy podejmowane przez ponadgimnazjalne szkoły zawodowe w Skierniewicach

Lp.	Rodzaj aktywności	Szkoła podejmująca aktywność w tym zakresie
1	organizacja dnia przedsiębiorczości	ZSZ nr 3
2	zatrudnienie w szkole doradcy zawodowego	ZSZ nr 1, ZSZ nr 3
3	utworzenie Szkolnego Ośrodka Kariery	ZS nr 4
4	przygotowanie uczniów do tworzenia dokumentów związanych z pozyskiwaniem pracy (cv, list motywacyjny, itp.)	ZSZ nr 1, ZSZ nr 2, ZSZ nr 3, ZS nr 4
5	organizowanie spotkań z pracodawcami	ZSZ nr 3
6	propagowanie wiedzy o Instytucjach Rynku Pracy	ZSZ nr 2, ZS nr 4
7	organizowanie warsztatów aktywnego poszukiwania pracy	ZSZ nr 2, ZSZ nr 3
8	organizowanie sesji doradztwa zawodowego	-
9	wizyty uczniów w Powiatowym Urzędzie Pracy, w Klubie Pracy	ZSZ nr 1, ZSZ nr 2, ZSZ nr 3, ZS nr 4
10	realizacja szkolnych programów dotyczących poruszania się uczniów na rynku pracy	-
11	promocja uczelni wyższych	ZSZ nr 2, ZSZ nr 3, ZS nr 4
12	udział pracodawców w życiu szkoły (zapraszanie na wydarzenia szkolne)	ZSZ nr 3
13	udział w Targach Edukacyjnych i Dniach Przedsiębiorczości	ZSZ nr 1, ZSZ nr 2, ZSZ nr 3, ZS nr 4
14	lekcje prowadzone przez pracodawców	-
15	seminaria, szkolenia, pokazy organizowane przy współudziale pracodawców	-
16	inne	-

3.3 Doradztwo zawodowe w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych w Skierniewicach

System doradztwa zawodowego w szkołach publicznych, w tym ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych uregulowany jest przez rozporządzenie Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu z 7 stycznia 2003 roku. Przepis nakłada na szkoły obowiązek organizowania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa oraz tworzy możliwość powoływania przez dyrektorów placówek szkolnych doradców zawodu. Nie ma w obecnym systemie obowiązku zatrudnienia doradcy zawodowego jako takiego.

Głównym problemem stanowiącym przeszkodę we wdrażaniu zadań wynikających z rozporządzenia, są kwestie finansowe. Projekt wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego pozostał bez wsparcia finansowego dla samorządów, w związku z czym realizacja przewidzianych w nim zadań pozostaje w gestii dyrektorów szkół, poradni psychologiczno – pedagogicznych, powiatowych urzędów pracy, a także organizacji pozarządowych.

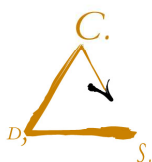
Jest więc zrozumiałe, że tylko w nielicznych szkołach na terenie Polski zatrudniony jest doradca zawodowy (ok. 3% szkół), zazwyczaj na niepełny etat. W większości szkół jego obowiązki przejmują pedagog szkolny bądź nauczyciel przedsiębiorczości.

W skierniewickich ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych te proporcje wyglądają nieco bardziej optymistycznie, ponieważ na cztery placówki dwie zatrudniają doradcę zawodowego – są to Zespół Szkół Zawodowych nr 1 i Zespół Szkół Zawodowych nr 3.

W Zespole Szkół Zawodowych nr 1 doradca zawodowy pracuje na 1/2 etatu. Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że głównymi obszarami działalności doradcy w tej szkole są:

- przeprowadzanie wśród uczniów testów dotyczących ich zainteresowań, preferencji;
- uczenie tworzenia dokumentów aplikacyjnych (CV, list motywacyjny);
- przygotowanie do poruszania się po rynku pracy, mobilności zawodowej;
- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy;
- organizacja spotkań z pracodawcami.

Swoje zadania doradca zawodowy realizuje zazwyczaj na tzw. zastępstwach pod nieobecność określonego nauczyciela przedmiotowego oraz na lekcjach wychowawczych. Zdaniem respondentów stanowisko to jest istotne w procesie kształcenia młodzieży, ale istnieje sugestia, aby przenieść ten system poza szkołę w celu wzrostu jego efektywności: „*ja sądzę,*

że pion doradztwa zawodowego nie powinien być w szkołach zawodowych (...); jeżeli doradca ze szkoły pojawia się w gimnazjum, to udziela informacji dotyczących zawodów nauczanych w danej szkole – nie daje obiektywnej informacji, ze względów zrozumiałych”.

Według jednego z respondentów doposażenie pojedynczej instytucji funkcjonującej dla wszystkich ponadgimnazjalnych szkół, posiadającej przy tym wykwalifikowaną kadre, wydaje się najrozsądniejszym rozwiązaniem pozwalającym realizować zadania postawione przez ministerstwo na najwyższym poziomie.

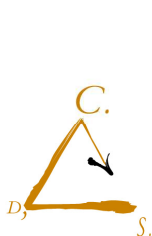
Zespół Szkół Zawodowych nr 3 zatrudnia doradcę zawodowego (nauczycielkę ekonomiki, która ukończyła również studia podyplomowe z doradztwa zawodowego). Szkoła szczeni się tym, że była pierwszą placówką w Skierniewicach, która zatrudniła pracownika na to stanowisko. Doradca zawodowy realizuje swoje zadanie głównie poprzez:

- prowadzenie lekcji w klasach pierwszych na podstawie autorskiego programu;
- indywidualne doradztwo dla uczniów – testy na zdolności, predyspozycje zawodowe, adekwatne kierunki studiów dla danej osoby;
- organizacja spotkań z rodzicami uczniów;
- koordynowanie Dnia Przedsiębiorczości (więcej w rozdziale poświęconym przygotowaniu uczniów do poruszania się po rynku pracy);
- pozyskiwanie funduszy na działalność związaną z doradztwem zawodowym;
- zapraszanie pracodawców na spotkania z młodzieżą w szkole.

Podobnie jak w Zespole Szkół Zawodowych nr 1, również pracownicy tej placówki oceniają pozytywnie obecność doradcy zawodowego w szkole: *„dużo daje szkole, jeżeli jest etat doradcy zawodowego. (...) jeżeli tylko doradca zawodowy będzie dysponował odpowiednimi środkami i odpowiednim sprzętem, na pewno zachęci młodzież do podejmowania dobrych decyzji.”*

Co znamienne, w obydwu szkołach zarówno nauczyciele, jak i dyrektorzy podkreślają, że doradztwo zawodowe powinno towarzyszyć młodzieży już we wcześniejszych latach nauki tak, aby decyzje o wyborze szkoły ponadgimnazjalnej podejmowane były świadomie zgodnie ze zdolnościami i zainteresowaniami: *„to super sprawa, że w szkole jest taka osoba. W każdej szkole powinien być doradca zawodowy, nie tylko w szkole średnie, ale i w gimnazjum, dlatego, że taka osoba potrafi ukierunkować ucznia w wyborze przede wszystkim szkoły, w wyborze studiów.”*

Zespół Szkół Zawodowych nr 2 i Zespół Szkół nr 4 opierają swój wewnętrzny system doradztwa na działaniach charakterystycznych dla większości polskich placówek oświaty,

czyli na wypełnianiu zadań z zakresu tej funkcji przez innych pracowników etatowych. W Zespole Szkół Zawodowych nr 2 jest to pedagog szkolny, który zajmuje się przede wszystkim organizowaniem wizyt w Powiatowym Urzędzie Pracy. Uzupełnieniem jego działań są:

- wychowawca, który na godzinach wychowawczych porusza problemy związane z rynkiem pracy, wyborem zawodu;
- szef kształcenia praktycznego, który pomaga m.in. uczniom, którzy chcieliby się kształcić w zawodach nauczanych w klasach wielozawodowych, ale nie mogą znaleźć zakładu pracy, który przyjąłby ich na praktykę;
- pracownik BHP – z wykształcenia doradca zawodowy, który może doradzać pedagogowi w zakresie realizacji jego obowiązków.

Z wypowiedzi udzielonych w wywiadach nie wskazano konkretnych przyczyn, dlaczego szkoła nie zatrudnia doradcy na etat. Wydaje się, że brak takiej konieczności i idąca za tym możliwość zaoszczędzenia pieniędzy z tytułu dodatkowego stanowiska są główną, jeśli nie jedyną, przyczyną.

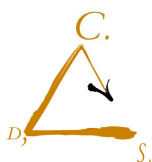
Podobnie sytuacja wygląda w Zespole Szkół nr 4. Tutaj również pedagog szkolny (będący jednocześnie nauczycielem przedsiębiorczości) przejął większość obowiązków z zakresu doradztwa:

- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy;
- uczestnictwo w Targach Edukacyjnych;
- opieka nad projektami związanymi z przedsiębiorczością i aktywizacją uczniów,
- spotkania z doradcami zawodowymi z urzędu pracy.

Oprócz działań wychodzących poza szkołę, odbywają się także spotkania z pracownikami poradni psychologiczno – pedagogicznej, podczas których badane są predyspozycje zawodowe i zainteresowania młodzieży. Respondenci zaznaczają, że uczniowie mogą też liczyć na dużą pomoc ze strony wychowawców w zakresie poradnictwa zawodowego.

Tabela 2. System doradztwa zawodowego w skierniewickich ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych

Zespół Szkół	System doradztwa zawodowego
ZSZ nr 1	Doradca zawodowy zatrudniony na ½ etatu
ZSZ nr 2	Pedagog szkolny pełni rolę doradcy
ZSZ nr 3	Doradca zawodowy zatrudniony na pełen etat
ZS nr 4	Pedagog szkolny pełni rolę doradcy

3.4 Kompetencje kluczowe uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach

Zgodnie z zaleceniem Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 18 grudnia 2006 roku w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, „państwa członkowskie powinny rozwijać ofertę kompetencji kluczowych dla wszystkich w ramach ich strategii uczenia się przez całe życie, w tym strategii osiągnięcia powszechnej alfabetyzacji, a także wykorzystania dokumentu „Kompetencje Kluczowe w uczeniu się przez całe życie – Europejskie ramy odniesienia”.

W rozumieniu twórców tego dokumentu, kompetencjami kluczowymi jest takie połączenie wiedzy, umiejętności i postaw, które jest konieczne do osobistej samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia.

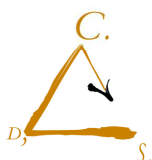
W ramach odniesienia ustanowiono osiem kompetencji kluczowych:

- 1) porozumiewanie się w języku ojczystym;
- 2) porozumiewanie się w językach obcych;
- 3) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
- 4) kompetencje informatyczne;
- 5) umiejętność uczenia się;
- 6) kompetencje społeczne i obywatelskie;
- 7) inicjatywność i przedsiębiorczość;
- 8) świadomość i ekspresja kulturalna.

Każda z tych kompetencji jest równie istotna, ponieważ każda z nich przyczynia się do udanego życia w społeczeństwie wiedzy. Zakresy wielu z nich się pokrywają i są powiązane, aspekty w jednej dziedzinie wspierają kompetencje w innej.

Nabycie kompetencji kluczowych w myśl tego dokumentu ma być niezastąpionym warunkiem dostosowania się do zmian zachodzących nieustannie w społeczno-ekonomicznej rzeczywistości. Poszczególne kompetencje kluczowe należy rozumieć jako:

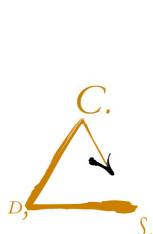
- porozumiewanie się w języku ojczystym - osoby powinny posiadać umiejętność porozumiewania się w mowie i piśmie w różnych sytuacjach komunikacyjnych, a także obserwowania swojego sposobu porozumiewania się i przystosowywania do wymogów sytuacji. Kompetencja obejmuje umiejętność rozróżniania i wykorzystywania różnych typów tekstów, poszukiwania, gromadzenia i przetwarzania

informacji, wykorzystywania pomocy oraz formułowania i wyrażania własnych argumentów w mowie i piśmie w przekonujący sposób.

- porozumiewanie się w językach obcych - wymaga znajomości słownictwa i gramatyki funkcjonalnej danego języka obcego oraz świadomości głównych typów interakcji słownej i rejestrów języka. Istotna jest również znajomość konwencji społecznych oraz aspektu kulturowego i zmienności języków. Niezbędne umiejętności językowe obejmują również rozumienie komunikatów słownych, prowadzenie dialogów oraz czytania, rozumienia i pisanie tekstów.
- kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne - kompetencje matematyczne umożliwiają rozwiązywanie problemów wynikających z codziennych sytuacji, przy czym za podstawę przyjmuje się umiejętność liczenia. Kompetencja obejmuje też umiejętność stosowania zasad i procesów matematycznych oraz rozumowania w matematyczny sposób. Kompetencje naukowo-techniczne odnoszą się do zdolności wykorzystywania wiedzy do wyjaśniania świata przyrody, formułowania pytań i wyciągania wniosków. Obejmują także rozumienie zmian powodowanych przez działalność ludzką oraz ponoszenie odpowiedzialności za te zmiany przez poszczególnych obywateli.
- kompetencje informatyczne - konieczne umiejętności obejmują zdolność poszukiwania, gromadzenia i przetwarzania informacji oraz do ich wykorzystywania w krytyczny i systematyczny sposób. Ważne są więc umiejętności wykorzystywania narzędzi do tworzenia, prezentowania i rozumienia złożonych informacji, a także zdolność docierania do usług oferowanych w Internecie, wyszukiwania i korzystania z nich. Kompetencje informatyczne wymagają solidnego rozumienia i znajomości znaczenia technologii informatycznych w codziennych kontekstach, a także w pracy. Obejmuje to główne aplikacje komputerowe, m.in. edytory tekstu. Ważnym aspektem jest również rozumienie potencjalnych zagrożeń związanych z Internetem.
- umiejętność uczenia się - jest to zdolność konsekwentnego i wytrwałego uczenia się oraz właściwe organizowanie tego procesu poprzez efektywne zarządzanie czasem i informacjami. Umiejętność ta pozwala osobom na korzystanie z wcześniejszych doświadczeń w uczeniu się oraz z doświadczeń płynących z życiowych sytuacji. Kluczowymi czynnikami w rozwijaniu tej kompetencji są motywacja i wiara we własne możliwości. Umiejętność uczenia się wymaga zatem nabycia podstawowych

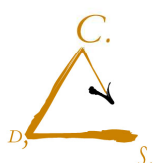

umiejętności czytania, pisania, liczenia oraz umiejętności w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych, które są konieczne do dalszego uczenia się.

- kompetencje społeczne i obywatelskie - są to kompetencje osobowe, interpersonalne i międzykulturowe obejmujące pełny zakres zachowań przygotowujących do skutecznego i konstruktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, zawodowym i obywatelskim, szczególnie w społeczeństwach charakteryzujących się coraz większą różnorodnością. Kompetencje społeczne obejmują zdolność do porozumiewania się w różnych środowiskach społecznych oraz do wykazywania się tolerancją w rozumieniu różnych punktów widzenia. Kompetencje obywatelskie obejmują znajomość współczesnych wydarzeń z narodowej, europejskiej i światowej historii. Niezbędna jest także znajomość integracji europejskiej oraz struktur UE wraz z celami i wartościami, które ze sobą niosą.
- inicjatywność i przedsiębiorczość - oznaczają zdolność osoby do wcielania pomysłów w czyn, w tym do planowania przedsięwzięć i doprowadzania ich do zamierzonego celu. Te kompetencje są szczególnie potrzebne osobom, które planują różne przedsięwzięcia o charakterze społecznym lub handlowym. Osoby te muszą być świadome zagadnień etycznych związanych z przedsiębiorstwami, znać zasady działania gospodarki, w tym zagadnienia stanowiące kontekst pracy i dotyczące życia ludzi. Konieczna jest także umiejętność oceny własnych mocnych i słabych stron oraz oceny ryzyka związanego z danym przedsięwzięciem.
- świadomość i ekspresja kulturalna - kompetencja oznacza docenianie znaczenia twórczego wyrażania idei, doświadczeń i uczuć za pośrednictwem szeregu środków wyrazu, w tym muzyki, sztuk teatralnych, literatury i sztuk wizualnych. Wiedza kulturalna obejmuje świadomość lokalnego, narodowego i europejskiego dziedzictwa kulturalnego oraz jego miejsca w świecie. Istotna jest więc znajomość najważniejszych dzieł kultury, w tym także tej współczesnej. Ekspresja kulturalna jest niezbędna do rozwijania twórczych umiejętności, które mogą być skutecznie wykorzystane w wielu sytuacjach życiowych i zawodowych.

Badając poziom kompetencji kluczowych u uczniów oparto się w niniejszym raporcie na wynikach ankiet przekazanych uczniom oraz nauczycielom (ankiety dla obydwu grup były

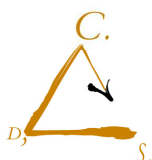
takie same)². Respondentów poproszono o ocenę (samoocenę w wypadku uczniów) jak uczniowie poradziłoby sobie z hipotetycznymi zadaniami zleconymi przez potencjalnego pracodawcę. Zadania dobrane zostały w taki sposób, aby odzwierciedlały kompetencje kluczowe³. Należy przy tym zaznaczyć, że ze względu na ograniczone możliwości badawcze, wyniki opierają się na deklaracjach złożonych zarówno przez uczniów, jak i nauczycieli. W Tabeli 3 znalazły się zadania, przed jakimi potencjalnie mogą zostać postawieni uczniowie ponadgimnazjalnych szkół zawodowych:

Tabela 3. Zadania odzwierciedlające kompetencje kluczowe, jakie wykorzystano w badaniu

porozumiewanie się w języku ojczystym	Poproszono Cię o przygotowanie eleganckiego opisu usług firmy oraz wymyślenie kilku tekstów reklamowych.
	W firmie organizowane jest spotkanie z klientami i poproszono Cię o to, żebyś na tym spotkaniu krótko opowiedział/opowiedziała im o działalności firmy.
kompetencje informatyczne	Otrzymałeś tekst obszernego sprawozdania z działalności firmy. W odpowiednich miejscach trzeba w nim wstawić tabele z danymi, wykresy i zdjęcia, i opracować cały tekst graficznie tak, by sprawozdanie można było wręczać potencjalnym klientom jako wizytówkę firmy.
	Poproszono Cię o znalezienie w Internecie najlepszego bezpłatnego programu do nagrywania płyt CD/DVD i nagrania przy jego pomocy płyt ze zdjęciami z firmowej imprezy.
umiejętność uczenia się	Twoja firma ma zamiar wysłać na dość drogie szkolenie jedną osobę, która po powrocie będzie miała przekazać zdobytą wiedzę innym pracownikom. Do tego zadanie wybrano właśnie Ciebie.
	Właśnie ukazała się książka, opisująca nowe rozwiązania stosowane w Twoim zawodzie. Poproszono Cię o jej przeczytanie i przygotowanie streszczenia najważniejszych informacji.
inicjatywność i przedsiębiorczość	Firma ma zamiar powierzyć Ci samodzielne kierowanie nowym działem. Wiąże się to z dużym ryzykiem – w razie niepowodzenia zostaniesz zwolniony/zwolniona, jednak w przypadku sukcesu będziesz zarabiać znacznie lepiej niż dotychczas.
	Dotychczasowi dostawcy sprzętu dla firmy zawiedli i Tobie powierzono zadanie wyszukania nowych rzetelnych dostawców.

² W ramach badań pracodawców, prowadzonych w ramach projektu „Identyfikacja i analiza potrzeb edukacyjnych ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach” poproszono pracodawców o ocenę poziomu kompetencji kluczowych u absolwentów skierniewickich szkół. Podobnie jak w przypadku badań uczniów i nauczycieli testowano identyczne sytuacje. Szczegółowe wyniki tej oceny znajdują się w raporcie pt.: „Opinie pracodawców z powiatu skierniewickiego na temat absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych”.

³ W badaniu pominięto ostatnią z kompetencji kluczowych „świadomość i ekspresja kulturalna” ze względu na niemożność doboru adekwatnych wskaźników.

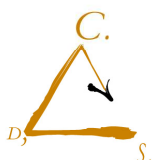
kompetencje społeczne i obywatelskie	Razem z innymi pracownikami doszliście do wniosku, że Wasz przełożony/przełożona nie najlepiej organizuje pracę i można by ją w prosty sposób usprawnić. Inni chcą, żebyś to właśnie Ty porozmawiał/porozmawiała z nim/nią o tym.
	W firmie organizowana jest impreza z okazji 5-lecia działalności. W spotkaniu wezmą udział pracownicy wraz z rodzinami i inni goście. Poproszono Cię, abyś to właśnie Ty poprowadził/poprowadziła tę imprezę.
kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne	Przekazano Ci rachunki z ostatniego miesiąca z prośbą o podsumowanie wydatków z uwzględnieniem rodzaju zakupów (ile wydano łącznie na: telefony, paliwo, materiały biurowe itp.). Dodatkowo poproszono Cię, abyś porównał/porównała te wydatki z danymi sprzed roku.
	Do firmy sprowadzono nowe, dość skomplikowane urządzenie. Poproszono Cię o zapoznanie się z jego instrukcją obsługi, uruchomienie i wyjaśnienie pozostałym współpracownikom sposobu jego użytkowania.
porozumiewanie się w językach obcych	W firmie przygotowano list do zagranicznej instytucji i poproszono Cię o przetłumaczenie go na język, którego się uczyłeś/uczyłaś.
	Do firmy mają przyjechać klienci z zagranicy, mówiący językiem, którego się uczyłeś/uczyłaś. Poproszono Cię, abyś odebrał/odebrała ich z dworca i po drodze trochę z nimi porozmawiał/porozmawiała.

Zadaniem uczniów i nauczycieli była ocena trudność wykonania powyższych zadań na 7-punktowej skali, gdzie 1 oznaczało zadanie wyjątkowo trudne, a 7 – wyjątkowo łatwe.

Badanie miało na celu uzyskanie swego rodzaju autoewaluacji nauczycieli z zakresu nauczania kompetencji kluczowych oraz rozpoznanie stopnia zbieżności ich odpowiedzi z odpowiedziami uczniów⁴.

Na podstawie rezultatów uśrednionych ze wszystkich typów szkół, wynika, że zdaniem kadry, uczniowie najlepiej poradziłoby sobie z zadaniem *wymagającym znalezienia programu w Internecie i wykorzystania go do nagrania płyty CD/DVD*, co jest kompetencją informatyczną. Co ciekawe, odpowiedź ta pokrywa się z wynikami z badań uczniów, którzy również ocenili swoje umiejętności w tym ćwiczeniu najlepiej. Inna kompetencją kluczową, która wypada dobrze na tle innych jest matematyka i kompetencje naukowo-techniczne, w ramach których uczniowie mieli za zadanie *dokonać zestawienia rachunków firmy oraz uruchomić skomplikowane urządzenie i nauczenie tego innych*. Zdecydowanie najwięcej obaw wzbudzają wśród kadry kompetencje języka obcego i te dotyczące inicjatywności i przedsiębiorczości. Najniższa nota – 3,06 pkt., wystawiona została zadaniu *samodzielne kierowanie nowym działem w firmie*, które sami uczniowie ocenili nieco wyżej (3,53 pkt.).

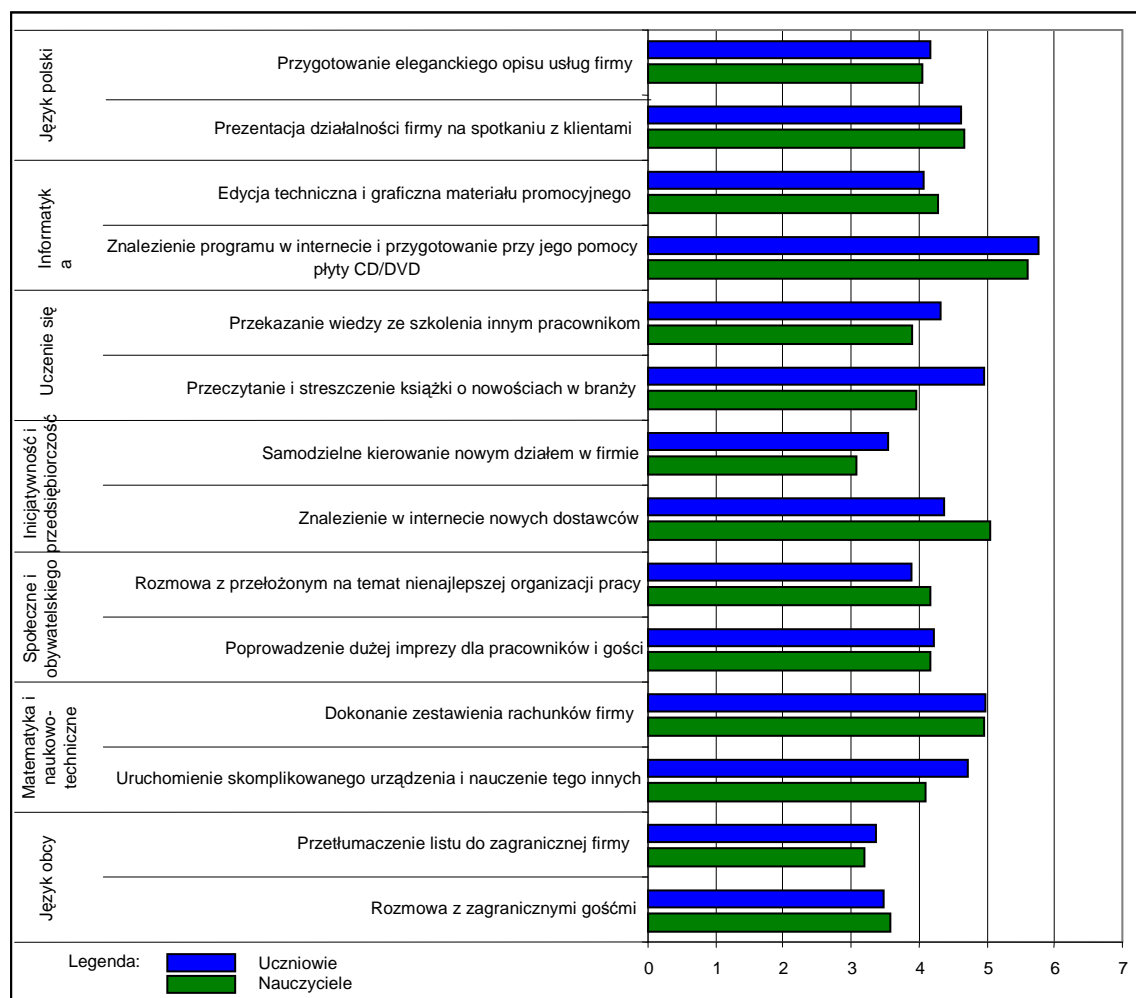
⁴ Wyniki z badań poziomu kompetencji kluczowych u uczniów zostały opisane szczegółowo w raporcie „Uczniowie ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach”.

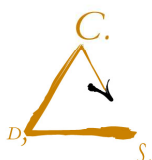

Pozostałe zadania, które można sklasyfikować jako „trudne” w opinii nauczycieli (te, które uzyskały średnią ocen poniżej środkowej wartości skali – 4) to *Przekazanie wiedzy ze szkolenia innym pracownikom* oraz *przeczytanie i streszczenie książki o nowościach w branży* – oba z zakresu kompetencji uczenia się. Ponadto, niezbyt zadowalający wynik pojawił się w zadaniu *Rozmowa z zagranicznym gościem*, który badał poziom kompetencji językowych.

Tabela 4 Trudność wykonania zadań stawianych przed uczniami wg uczniów i nauczycieli

Porównując wyniki przeprowadzonych badań należy zwrócić uwagę na różnice pomiędzy poszczególnymi szkołami oraz typami klas. W badaniu oceniano uczniów z klas zawodowych, techników oraz liceów profilowanych.

Jeśli chodzi o typy klas, to najlepiej oceniane są klasy technikum, gdzie 10 na 14 pytań uzyskało najwyższe noty. Pozostałe 4 pytania wypadły procentowo najlepiej w liceum profilowanym, natomiast w klasach zawodowych żadne z pytań nie uzyskało najlepszej noty (Tabela 5).

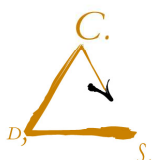
Tabela 5. Średnia ocen dla poszczególnych typów szkół

Kompetencje	Typ szkoły		
	Technikum	ZSZ	Liceum profilowane
Przygotowanie eleganckiego opisu usług firmy	4,46	3,17	4,21
Prezentacja działalności firmy na spotkaniu z klientami	4,99	3,92	4,88
Edycja techniczna i graficzna materiału promocyjnego	4,66	3,28	4,88
Znalezienie programu w Internecie i przygotowanie przy jego pomocy płyty CD/DVD	6,12	4,83	6,00
Przekazanie wiedzy ze szkolenia innym pracownikom	4,04	3,27	4,50
Przeczytanie i streszczenie książki o nowościach w branży	4,52	2,97	3,92
Samodzielne kierowanie nowym działem w firmie	3,27	2,40	3,42
Znalezienie w Internecie nowych dostawców	5,36	4,52	4,96
Rozmowa z przełożonym na temat nienajlepszej organizacji pracy	4,29	3,83	4,21
Poprowadzenie dużej imprezy dla pracowników i gości	4,69	3,65	3,71
Dokonanie zestawienia rachunków firmy	5,37	4,28	4,92
Uruchomienie skomplikowanego urządzenia i nauczenie tego innych	4,56	3,90	3,29
Przetłumaczenie listu do zagranicznej firmy	3,72	2,25	3,42
Rozmowa z zagranicznymi gośćmi	4,11	2,37	4,13

Uwaga: kolorem szarym zaznaczono najwyższe wartości średnie

Na podstawie zebranych danych biorąc pod uwagę dwie najlepsze lokaty z oceny każdego zadania można stworzyć ranking klas w szkołach, gdzie nauczyciele najlepiej oceniali swoich podopiecznych:

1. technikum w ZSZ nr 1 (13 zadań w pierwszej dwójce najwyższych ocen)
2. liceum profilowane w ZSZ nr 1 (7 zadań)
3. technikum w ZSZ nr 3 (4 zadania)

4. technikum w ZSZ nr 2 (3 zadania)
5. liceum profilowane w ZS nr 4 (2 zadania)
6. zasadnicza szkoła zawodowa w ZSZ nr 1 (0 zadań)
7. zasadnicza szkoła zawodowa w ZSZ nr 2 (0 zadań)

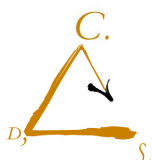
Co ciekawe, wyniki te znów nie pokrywają się z wynikami zaprezentowanymi w raporcie badań uczniów, gdzie najlepiej wypadły (w ocenie uczniów) licea profilowane, a szczegółowa klasyfikacja z podziałem na szkoły wypadła następująco:

1. liceum profilowane z ZS nr 4 (8 zadań w pierwszej dwójce najwyższych ocen)
2. technikum z ZSZ nr 3 (6 zadań)
3. zasadnicza szkoła zawodowa z ZSZ nr 1 (5 zadań)
4. liceum profilowane z ZSZ nr 1 (4 zadania)
5. technikum z ZSZ nr 2 (2 zadania)
6. technikum z ZSZ nr 1 (1 zdanie)
7. zasadnicza szkoła zawodowa z ZSZ nr 2 (0 zadań)

Na podstawie tych liczb, widać, że całkowicie inaczej postrzegają poziom kompetencji kluczowych uczniowie i nauczyciele liceum profilowanego w ZS nr 4, zasadniczej szkoły w ZSZ nr 1 oraz technikum w ZSZ nr 1. W pozostałych przypadkach klasyfikacje punktowe nie odbiegają tak znacząco od siebie.

Tabela 6. Średnie oceny trudności wykonania zadań w poszczególnych szkołach

Kompetencje	ZSZ 1			ZSZ 2		ZSZ 3	ZS 4
	Technikum	ZSZ	Liceum profilowane	Technikum	ZSZ	Technikum	Liceum profilowane
Przygotowanie eleganckiego opisu usług firmy	5,17	3,33	4,75	3,60	3,00	4,60	3,67
Prezentacja działalności firmy na spotkaniu z klientami	5,17	3,83	5,75	4,80	4,00	5,00	4,00
Edycja techniczna i graficzna materiału promocyjnego	5,17	3,17	4,75	4,20	3,40	4,60	5,00
Znalezienie programu w Internecie i przygotowanie przy jego pomocy płyty CD/DVD	6,17	4,67	6,00	6,20	5,00	6,00	6,00
Przekazanie wiedzy ze szkolenia innym pracownikom	4,33	3,33	4,00	4,00	3,20	3,80	5,00

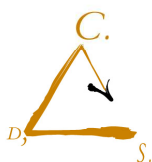

Przeczytanie i streszczenie książki o nowościach w branży	5,17	3,33	4,50	4,40	2,60	4,00	3,3
Samodzielne kierowanie nowym działem w firmie	4,00	3,00	3,50	2,80	1,80	3,00	3,33
Znalezienie w Internecie nowych dostawców	5,67	4,83	5,25	5,00	4,20	5,40	4,67
Rozmowa z przełożonym na temat nienajlepszej organizacji pracy	4,67	3,67	4,75	3,80	4,00	4,40	3,67
Poprowadzenie dużej imprezy dla pracowników i gości	4,67	3,50	3,75	5,20	3,80	4,20	3,67
Dokonanie zestawienia rachunków firmy	5,50	4,17	5,50	5,00	4,40	5,60	4,33
Uruchomienie skomplikowanego urządzenia i nauczenie tego innych	4,67	4,00	3,25	4,80	3,80	4,20	3,33
Przetłumaczenie listu do zagranicznej firmy	3,17	2,50	3,50	3,20	2,00	4,80	3,33
Rozmowa z zagranicznymi gośćmi	4,33	2,33	4,25	3,60	2,40	4,40	4,00

Uwaga: kolorem szarym zaznaczono po dwie najwyższe wartości średnie

Oprócz pytań oceniających poziom posiadanych przez uczniów kompetencji kluczowych poproszono nauczycieli o wyrażenie opinii w wywiadach pogłębionych (IDI) na temat tego, które ich zdaniem kompetencje są istotniejsze dla potencjalnych pracodawców – kluczowe, o których mowa w tym rozdziale, czy też zawodowe, związane z konkretnym profilem nauki. Na podstawie ponad dwudziestu wywiadów nie udało się uzyskać jednoznacznej odpowiedzi na tak postawione pytanie. Większość respondentów jest zdania, że znaczenie kompetencji jest całkowicie zależne od rodzaju wykonywanej pracy, chociaż umiejętności ogólne, takie jak znajomość języków, kultura osobista, umiejętność uczenia się czy też znajomość komputerów zawsze zwiększają szanse na rynku pracy. Wielu nauczycieli wskazywało również, że obecnie młody człowiek musi mieć opanowane obydwa rodzaje kompetencji jeżeli chce osiągnąć sukces zawodowy.

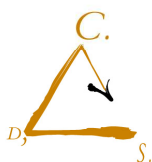
IV Podsumowanie

Aktywność szkoły w pozyskiwaniu środków na projekty rozwijające uczniów

Pozyskiwanie zewnętrznych środków przez skierniewickie ponadgimnazjalne szkoły zawodowe w znacznej mierze odpowiada przeciętnej polskiej szkole. Szkoły podejmują w ograniczonym zakresie skuteczne próby uczestnictwa w projektach europejskich.

Z wypowiedzi osób związanych z poszczególnymi szkołami wyłania się dość powszechnie obserwowany w polskim szkolnictwie (szczególnie publicznym) obraz trudności, jakie mają placówki w bardziej skutecznym korzystaniu z tego typu środków. Najpoważniejsza przeszkoda to konieczność opanowania przez jednego bądź kilku nauczycieli umiejętności związanych z przygotowaniem koniecznych dla uczestnictwa w konkursach aplikacji. Obecność w szkolnym środowisku takich osób (osoby) ma fundamentalne znaczenie dla podejmowania przez placówkę prób pozyskiwania tych środków. Trzeba jednak pamiętać, że proces przygotowywania wniosków konkursowych jest pracochłonny i czasochłonny, a równocześnie wykonywany jest najczęściej bez żadnych wynagrodzeń. Zaangażowani więc nauczyciele muszą uzyskać dodatkowe umiejętności, wykonywać dodatkową pracę bez żadnej pewności uzyskania w zamian dodatkowego wynagrodzenia. Oczywiście teoretycznie dyrektor szkoły mógłby zlecić nauczycielowi podjęcie takiego zadania w ramach prac wykonywanych poza podstawowymi dydaktycznymi obowiązkami, ale jest to pracochłonne. Należy zauważyć, że obszar działań związanych z przygotowaniem wniosków konkursowych wymaga opanowania dość specyficznych technik i jest niebywale biurokratyzowany, co również zniechęca nauczycieli do angażowania się w nich. Ten problem najskuteczniej rozwiązuje zatrudnienie na poziomie administracji samorządowej osoby (osób) zajmującej się techniczną stroną przygotowania aplikacji konkursowych dla szkół. Równocześnie, takie osoby winny wskazywać dyrektorom szkół pojawiające się możliwości absorpcji funduszy zewnętrznych.

Wśród wypowiedzi osób związanych ze skierniewickimi ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi dominują pozytywne opinie na temat uczestnictwa młodzieży i nauczycieli w projektach umożliwiających im bezpośredni kontakt z zagranicznymi systemami kształcenia zawodowego. Chociaż można odnieść wrażenie, iż najczęściej skierniewicka młodzież i nauczyciele wyjeżdżają do Niemiec, co wobec specyfiki tamtejszego systemu kształcenia może tworzyć u nich dość jednostronny obraz europejskiego szkolnictwa zawodowego. Warto także zauważyć, że niektóre z osób wypowiadających się na temat uczestnictwa z

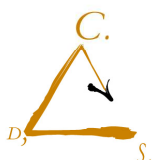
programach europejskich martwią się, iż udział młodzieży dezorganizuje pracę szkół, zmuszając je do zmiany ustalonych zasad pracy.

Przygotowanie do wejścia na rynek pracy

Analizując wyniki badań tego zagadnienia w skierniewickich szkołach zawodowych, można stwierdzić, że podstawowym celem podejmowanych w placówkach działań jest nabycie przez uczniów umiejętności tworzenia dokumentów aplikacyjnych, takich jak CV czy list motywacyjny. Tymczasem te niewątpliwie ważne umiejętności nie wyczerpują wszystkich niezbędnych młodemu człowiekowi dla skutecznego wejścia na rynek pracy. Brak wśród nich chociażby umiejętności wyszukiwania przydatnych absolwentowi informacji w bogatej gamie różnorodnych ofert pracy. Trzeba także zauważyć, że – jak w większości polskich szkół – w Skierniewicach uczniowie przygotowani są do poszukiwania pracy, bez zwracania uwagi na umiejętność aktywnego kreowania miejsc pracy. Czyli na rynku pracy pojawiają się głównie absolwenci szkół nie zakładający, iż można podjąć własną działalność gospodarczą.

Pomimo położenia przez szkoły tak dużego nacisku na pisanie przez uczniów CV i listów motywacyjnych wskaźnik uczniów uznających, iż są do tego dobrze przygotowani zawiera się w przedziale od ok. 50% do ok. 65%. Najlepiej swoje umiejętności w tej materii oceniają uczniowie zasadniczych szkół zawodowych, a najslabiej techników. Może to jednak świadczyć, że uczniowie techników bardziej realnie oceniają swoje umiejętności. Być może wpływ na to ma także wyłaniający się z badań obraz ucznia technikum myślącego o swojej najbliższej przyszłości w kontekście podjęcia studiów, a nie poszukiwania pracy. Skierniewickie technika pokazują, iż wśród uczniów tego typu szkół nieustannie rosną aspiracje edukacyjne, dzięki czemu wzrasta liczba młodych ludzi podejmujących studia po ich ukończeniu. Trzeba podkreślić, że skierniewickie szkoły zawodowe starają się pomagać swoim uczniom w podejmowaniu dalszej edukacji m.in. poprzez promocję wśród nich szkół wyższych (dzieje się tak w trzech z nich) oraz udział w Targach Edukacyjnych.

Można oczekiwać, że szczególną pomoc szkoły zawodowe powinny uzyskiwać w rozwijaniu kompetencji przydatnych uczniom po wejściu na rynek pracy od instytucji takich, jak urzędy pracy. Tymczasem, mamy do czynienia z bardzo jednak nikłą współpracą służb rynku pracy i szkół. W efekcie ogranicza to możliwość pozyskiwania przez uczniów informacji o istniejących programach wsparcia kierowanych do absolwentów. Symptomatyczne są także bardzo niskie wskaźniki uczniów zamierzających korzystać w trakcie poszukiwania pracy z pomocy instytucji rynku pracy. W znikomym zakresie szkoły podejmują także próby

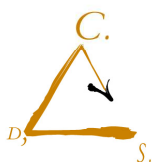

angażowania do współpracy przedstawicieli rzeczywistego życia gospodarczego. Równocześnie z taką postawą korelują głosy osób uważających, iż kreowanie szkolnych programów poruszania się po rynku pracy jest niepotrzebne, gdyż uczniowie generalnie nie są tym zainteresowani. Jest to niezwykle opaczne rozumienie zadań szkoły, gdyż w ten sposób wycofuje się ona z realizacji jednego ze swoich fundamentalnych celów. Z całą pewnością nie dochodziłoby do takich sytuacji, gdyby wśród ważnych elementów oceny pracy szkoły znajdowały się losy jej absolwentów. Generalnie można odnieść wrażenie, że skierniewickie ponadgimnazjalne szkoły zawodowe prowadzą wiele działań odnoszących się do edukacji dla rynku pracy, ale te działania mają ograniczony zasięg i są bardzo formalne.

Doradztwo zawodowe w szkołach

W dwóch skierniewickich szkołach zawodowych (Zespół Szkół Zawodowych nr 1 i Zespół Szkół Zawodowych nr 3) zatrudnieni są doradcy zawodowi, natomiast w pozostałych dwóch rolę taką pełnią pedagodzy szkolni. Na tle całej Polski (doradcy zawodowi występują w 3% szkół) sytuacja w Skierniewicach w wymiarze statystycznym wygląda bardzo dobrze.

Analiza zadań i możliwości, jakie stwarza nauczycielowi podejmowanie roli doradcy zawodowego z pozycji osoby, dla której są to fundamentalne zadania oraz z pozycji osoby obciążonej nimi jako dodatkowymi obowiązkami, w sposób oczywisty wskazuje na przewagę etatowego doradcy zawodowego. Właśnie taki nauczyciel ma ogromną szansę na stworzenie i realizowanie realnego programu kształtującego wśród młodzieży umiejętności aktywnego i skutecznego poruszania się po rynku pracy. Analiza zadań podejmowanych przez doradców zawodowych w skierniewickich szkołach pokazuje, iż próbują oni wyjść poza krąg problemów osoby poszukującej pracy w kierunku otwierania przed młodzieżą perspektyw na bardziej aktywne uczestnictwo w rynku pracy, szczególnie doradca z Zespołu Szkół Zawodowych nr 3 (niebagatelne znaczenie ma dobre przygotowanie tej osoby do zadań doradcy tzn. wykształcenie ekonomiczne oraz studia podyplomowe z zakresu przedsiębiorczości). Wynikające głównie z oszczędności oparcie szkolnego systemu doradztwa zawodowego o pedagoga szkolnego oraz wychowawców klas i innych nauczycieli daje zdecydowanie mniejsze szanse na rzeczywisty sukces, a najczęściej sprowadza się do formalnego realizowania zadań. W pracy pedagoga doradztwo staje się jednym z wielu zadań, a dodatkowo bardzo często ma on dość powierzchowne przygotowanie do wykonywania tej roli, podobnie rzecz się ma z wychowawcami, chociaż w opiniach ankietowanych osób uczniowie mogą zawsze liczyć na pomoc wychowawcy w rozwiązywaniu problemów swojej

przyszłości zawodowej (być może takie opinie w znacznej mierze wynikały z tego, iż formułowane były także przez osoby wykonujące obowiązki wychowawcy). Interesująca sytuacja ma miejsce w Zespole Szkół Zawodowych nr 2, gdzie współpracujący z pedagogiem szkolnym specjalista ds. BHP ma przygotowanie do wykonywania zadań doradcy zawodowego. Z całą pewnością owe zadania mogłyby być skuteczniej w tej szkole wykonywane, gdyby zostały powierzone tej osobie.

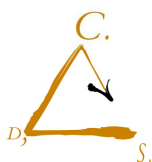
Warto także zauważyć, pojawiające się w kilku wypowiedziach sugestie ulokowania doradztwa zawodowego poza szkołami na poziomie jednostki koordynującej kształcenie zawodowe w mieście, w tym kontekście pojawia się nieistniejące w Skierniewicach Centrum Kształcenia Praktycznego lub wręcz bezpośrednio w Urzędzie Miasta Skierniewice. W ten sposób uwidacznia się chęć oparcia zadań wykraczających poza schemat codziennej, bieżącej pracy szkół o zewnętrzny w stosunku do nich podmiot koordynujący.

Kompetencje kluczowe

Analizując wyniki tej części badań w skierniewickich szkołach zawodowych trzeba pamiętać o zastosowanej metodzie, która nie zakładała bezpośredniego sprawdzenia uczniowskich kompetencji w trakcie rozwiązywania przez młodzież konkretnych problemów. Zarówno uczniowie, jak też ich nauczyciele oraz inne uczestniczące w badaniach osoby oceniały skalę trudności dla młodych ludzi hipotetycznych problemów. Stąd też uzyskane wyniki dają jedynie przybliżony deklaracyjny obraz. W przypadku uczniów można spodziewać się nadmiernego optymizmu, taki efekt może również wystąpić w przypadku nauczycieli. Generalnie podjęcie takiej próby w różnych środowiskach pozwala na uzyskanie obrazu przydatnego w analizach dotyczących szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach.

Dość zaskakująca jest wysoka samoocena uczniów w obszarze problemów matematycznych i podstawowych kompetencji naukowo – technicznych. W świetle innych analiz kompetencji polskich uczniów, w przypadku konieczności rzeczywistego rozwiązania problemów sygnalizowanych im w ankietach ich wyniki z pewnością nie potwierdziłyby przejawianego przez nich w badaniach optymizmu.

Nie zaskakuje natomiast niska ocena zarówno przez uczniów, jak też nauczycieli umiejętności korzystania z języka obcego, jak również radzenia sobie z problemami z zakresu przedsiębiorczości. Szerzej można stwierdzić, że radzenia sobie z problemami nietypowymi, wymagającymi innowacyjnego podejścia. Ocenione jako najtrudniejsze zadanie „samodzielne kierowanie nowym działem w firmie” ukazuje wyraziście obawy uczniów przed podjęciem

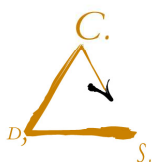
zadań o znacznej skali samodzielności i związanej z nią odpowiedzialności, szczególnie gdy trzeba zmierzyć się z nowymi problemami. Podobnie nauczyciele zdają sobie dobrze sprawę, że ich uczniowie nie są przygotowani do takich wyzwań, ani mentalnie, ani merytorycznie. Można jednak przypuszczać, że sami nauczyciele zapytani o własne przygotowanie do podjęcia takiego zadania także oceniliby swoje możliwości dość nisko. Taka sytuacja to prawdziwy sygnał alarmowy dla całego systemu edukacyjnego, gdyż kreatywność i samodzielność to nieodzowne cechy obywateli demokratycznych społeczeństw wiedzy. W tym obszarze znajdują się także kłopoty naszych uczniów z samodzielnym uczeniem się.

Kwestie skuteczności nauczania języków obcych w polskiej oświacie oraz kształtowania osobowości kreatywnych wśród uczniów to niezmiennie słabe strony polskiego systemu edukacji. We wszelkich międzynarodowych badaniach porównawczych uczniowskich kompetencji (np. PISA) bardzo wyraźnie okazuje się, że przeciętny polski uczeń posiada wiedzę, ale nie bardzo potrafi z niej korzystać. Poprawa tego stanu jest bardzo trudna i wymaga wielostronnych działań zarówno w sferze organizacji pracy szkół, przygotowania nauczycieli, jak również ich wynagradzania (adekwatnie do efektów pracy).

Warto zauważyć, że nauczycielskie oceny uczniowskich możliwości dość wiernie odwzorowują powszechne opinie o szkołach, zgodnie z którymi w szkolnictwie zawodowym największym potencjałem intelektualnym dysponują uczniowie techników, a najniższym szkół zasadniczych. Uczniowskie samooceny okazują się odbiegać od tego obrazu co może świadczyć o znacznym optymizmie uczniów szkół zasadniczych i mniejszej wierze w swoje możliwości uczniów techników. Ta konstatacja winna wpłynąć na pracę nauczycieli, często pracujących z mniejszym zaangażowaniem w szkołach zasadniczych, uznających, iż ich uczniowie nie mają specjalnych szans na edukacyjne sukcesy. Wykorzystanie owego uczniowskiego optymizmu, w połączeniu z większą wiarą nauczycieli w sens swojej pracy, może zdecydowanie poprawić jakość kształcenia w tych szkołach.

Generalnie trzeba stwierdzić, że analizy kompetencji kluczowych wśród uczniów skierniewickich szkół zawodowych ukazują wszelkie niedostatki naszego systemu edukacyjnego. Właśnie braki owych kluczowych kompetencji wśród absolwentów naszych szkół są bardzo często przyczyną ich kłopotów na rynku pracy.

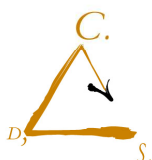
Podsumowanie głównych atutów i słabości ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach w obszarze poruszanie się po rynku pracy zawiera poniższa tabela:

Tabela 7. Główne atuty i słabości ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach

Poruszanie się po rynku pracy	
Atuty	Słabości
Aktywność szkoły w pozyskiwaniu środków na projekty zewnętrzne	
<ul style="list-style-type: none"> regularne wyjazdy zagraniczne (wymiany) uczniów z Zespołów Szkół nr 1 i nr 2 w ramach programu Sokrates. 	<ul style="list-style-type: none"> brak w szkołach osób specjalizujących się w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na projekty; niedostateczne wykorzystanie programów zewnętrznych dostępnych dla ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego pozwalającego na rozwój uczniów.
Przygotowanie do wejścia na rynek pracy	
<ul style="list-style-type: none"> organizacja „Dnia Przedsiębiorczości” w Zespole Szkół Zawodowych nr 3, podczas którego uczniowie aktywnie uczestniczą w pracach dużej firmy; regularne wizyty uczniów wszystkich szkół w Powiatowym Urzędzie Pracy, (m.in. Klubie Pracy) i innych instytucjach rynku pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> brak działających Szkolnych Ośrodków Kariery w każdej z badanych ponadgimnazjalnych szkół zawodowych; przygotowanie uczniów do poruszania się po rynku pracy przybiera najczęściej formalny charakter (udział w targach edukacyjnych, ćwiczenia z zakresu pisania dokumentów aplikacyjnych).
Doradztwo zawodowe w szkołach	
<ul style="list-style-type: none"> posiadanie doradcy zawodowego przez Zespół Szkół Zawodowych nr 1 i nr 3. 	<ul style="list-style-type: none"> brak przemyślanego udziału doradztwa zawodowego w programie nauczania (realizacja programu z zakresu doradztwa zawodowego odbywa się na tzw. „zastępstwach” i godzinach wychowawczych).
Kompetencje kluczowe	
<ul style="list-style-type: none"> wysoka ocena poziomu kompetencji informatycznych i matematycznych u uczniów. 	<ul style="list-style-type: none"> niska ocena kompetencji językowych oraz inicjatywności i przedsiębiorczości w każdym typie szkoły; oceny wystawiane uczniom zasadniczej szkoły zawodowej są zdecydowanie niższe niż oceny wystawiane uczniom technikum i liceum profilowanego.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

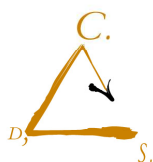

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

Załącznik nr 1

Kwestionariusz ankiety e-mail dla Dyrektorów Zespołów Szkół Zawodowych

**IDENTYFIKACJA I ANALIZA POTRZEB EDUKACYJNYCH
PONADGIMNAZJALNEGO SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO W SKIERNIEWICACH**

Realizator projektu:
Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:
96 – 100 Skierniewice, ul. Piłsudskiego 2, tel. 668 858 360

www.cds.krakow.pl
e-mail: sk@cds.krakow.pl

Kwestionariusz ankiety e – mail dla Dyrektorów Zespołów Szkół Zawodowych

Szanowni Państwo, Dyrektorzy Zespołów Szkół Zawodowych.

W ramach realizowanego „Identyfikacja i analiza potrzeb edukacyjnych ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach” przekazujemy Państwu kwestionariusz ankiety dotyczącej działalności Państwa szkoły. Serdecznie prosimy o wypełnienie ankiety i odesłanie jej na adres sk@cds.krakow.pl do 16 stycznia do godz. 14.00

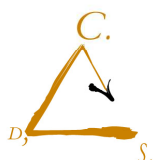
Badaniami w ramach projektu objęte są wszystkie ponadgimnazjalne szkoły zawodowe z terenu powiatu skierniewickiego oraz instytucje rynku pracy i pracodawcy. W efekcie realizacji projektu przygotowana zostanie całościowa, wielowymiarowa diagnoza potrzeb edukacyjnych z rekomendacjami dla szkolnictwa zawodowego (w odniesieniu do typów szkół i rynków, na jakich szkoły te funkcjonują), sformułowana w aspekcie krótkoterminowym (dopasowanie do bieżących wymogów rynku pracy) i perspektywicznym, tj. uwzględniającym potrzeby zmieniającego się rynku pracy i perspektywy rozwojowe miasta.

I Kształcenie zawodowe w Zespole Szkół

1. Czy w latach 1997 – 2008 wprowadzono w Państwa Zespole Szkół nowe kierunki kształcenia?

1. tak → prosimy wpisać nazwy kierunków poniższą tabelkę;
 2. nie → prosimy przejść do pytania nr 3.

Rok szkolny	Nazwy wprowadzonych kierunków
1997/1998	
1998/1999	
1999/2000	
2000/2001	
2001/2002	
2002/2003	
2003/2004	
2004/2005	
2005/2006	
2006/2007	
2007/2008	

2. Czy w latach 1997 - 2008 zrezygnowano w Zespole Szkół z pewnych kierunków kształcenia?

1. tak → prosimy wpisać nazwy kierunków poniższą tabelkę;
 2. nie → prosimy przejść do pytania nr 4.

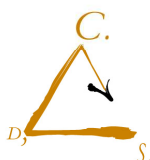
Rok szkolny	Nazwy kierunków, z których zrezygnowano
1997/1998	
1998/1999	
1999/2000	
2000/2001	
2001/2002	
2002/2003	
2003/2004	
2004/2005	
2005/2006	
2006/2007	
2007/2008	

3. Zdawalność egzaminów zewnętrznych w Zespole Szkół.

Prosimy wpisać zawody, w których odbyły się egzaminy zawodowe oraz maturalne, oraz wypełnić pozostałe kolumny.

Egzaminy zawodowe:

Zawód	Rok	Liczba osób zgłoszonych	Przystąpiło do etapu pisemnego	Zaliczyło etap pisemny	Przystąpiło do etapu praktycznego	Zaliczyło etap praktyczny	Otrzymało dyplom
	2007						
	2006						
	2005						
	2004						
	2007						
	2006						
	2005						
	2004						
	2007						
	2006						
	2005						
	2004						
	2007						
	2006						
	2005						
	2004						

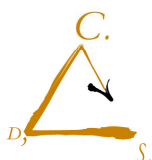

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	2007					
	2006					
	2005					
	2004					
	2007					
	2006					
	2005					
	2004					
	2007					
	2006					
	2005					
	2004					
	2007					
	2006					
	2005					
	2004					

Egzaminy maturalne:

Zawód	Rok	Język polski		Język obcy	
		Przystąpiło	Zdało	Przystąpiło	Zdało
	2008				
	2007				
	2006				
	2005				
	2004				
	2008				
	2007				
	2006				
	2005				
	2004				
	2008				
	2007				
	2006				
	2005				
	2004				
	2008				
	2007				
	2006				
	2005				
	2004				
	2008				

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	2007				
	2006				
	2005				
	2004				
	2008				
	2007				
	2006				
	2005				
	2004				

4. Organizacja zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w cyklu kształcenia zawodowego w Zespole Szkół.

Prosimy oszacować podając w % udział poniższych podmiotów w realizacji zajęć praktycznych i praktyk zawodowych dla danego zawodu (prosimy wpisać zawody zasadniczej szkoły zawodowej oraz technikum).

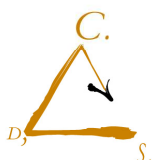
Lp.	Nazwa zawodu	Warsztaty, pracownie technologiczne w szkole [%]	Centra Kształcenia Ustawicznego [%]	Zakłady pracy [%]	Praktyki i staże zagraniczne [%]

II Aktywność Zespołu Szkół

5. Udział Zespołu Szkół w olimpiadach szkolnych, zewnętrznych konkursach zawodowych, programach stypendialnych (w okresie ostatnich 2 lat).

Prosimy o podanie nazwy, a także krótki opis według poniższej tabeli.

Lp.	Nazwa konkursu/olimpiady/programu	Liczba laureatów/stypendystów	Poziom (powiatowy/wojewódzki/krajowy)

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

--	--	--

6. Stosowanie w Zespole Szkół innowacyjnych metod nauczania i uczenia się (w tym wykorzystujących nowoczesne technologie teleinformatyczne) oraz środków dydaktycznych podnoszących efektywność kształcenia.

Prosimy krótko opisać stosowane metody/środki (np. nauczanie modułowe, różne formy e-learningu, posiadanie internetowej platformy edukacyjnej, zamieszczanie materiałów dydaktycznych w Internecie, praca uczniów w systemie projektowym itp.) oraz podać liczbę uczniów z nich korzystających.

Lp.	Nazwa metody nauczania/środka dydaktycznego	Liczba uczniów korzystających z danej metody/środka

7. Wydawane przez Zespół Szkół powszechnie uznawane certyfikaty i zaświadczenia, potwierdzające uprawnienia zawodowe.

Prosimy wymienić stosowne certyfikaty/zaświadczenia oraz podać zawody, których dotyczą.

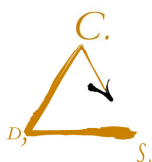
Lp.	Nazwa certyfikatu/zaświadczenia	Zawód/zawody, którego/których dotyczy certyfikat/zaświadczenie

III Kadra pedagogiczna w Zespole Szkół

8. Nauczyciele zatrudnieni w Zespole Szkół.

Prosimy o podanie liczby nauczycieli według poniższych kategorii.

Ogólna liczba nauczycieli	Liczba nauczycieli stażystów	Liczba nauczycieli kontraktowych	Liczba nauczycieli mianowanych	Liczba nauczycieli dyplomowanych
Liczba nauczycieli,	Liczba nauczycieli	Liczba nauczycieli	Liczba nauczycieli	Liczba nauczycieli

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

którzy odbyli/odbywają studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu	mających uprawnienia do nauczania co najmniej 2 przedmiotów	biorących udział w kursach podnoszących kwalifikacje zawodowe (w okresie ostatnich 5 lat)	biorących udział w stażach w przedsiębiorstwach bądź stażach zagranicznych	mogących pracować w systemie modułowym
Liczba nauczycieli mających uprawnienia egzaminatora	Liczba nauczycieli praktycznej nauki zawodu			

Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących:

Ogólna liczba nauczycieli	Liczba nauczycieli z wykształceniem wyższym magisterskim	Liczba nauczycieli z wykształceniem wyższym zawodowym (licencjackie, inżynierskie)	Liczba nauczycieli uczących zgodnie ze swoim wykształceniem kierunkowym

Nauczyciele przedmiotów ogólnozawodowych:

Ogólna liczba nauczycieli	Liczba nauczycieli z wykształceniem wyższym magisterskim	Liczba nauczycieli z wykształceniem wyższym zawodowym	Liczba nauczycieli uczących zgodnie ze swoim wykształceniem kierunkowym
Liczba nauczycieli posiadających doświadczenie zawodowe związane z kierunkiem kształcenia (praca w zawodzie, którego uczą) – w zależności od długości praktyki zawodowej			
Mniej niż 2 lata	Od 2 do 5 lat	Od 5 do 10 lat	Powyżej 10 lat

Nauczyciele praktycznej nauki zawodu:

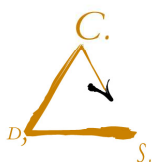
Liczba nauczycieli posiadających doświadczenie zawodowe związane z kierunkiem kształcenia (praca w zawodzie, którego uczą) – w zależności od długości praktyki zawodowej			
Mniej niż 2 lata	Od 2 do 5 lat	Od 5 do 10 lat	Powyżej 10 lat

Nauczyciele przedsiębiorczości:

Ogólna liczba nauczycieli przedsiębiorczości	Liczba nauczycieli, którzy odbyli/odbywają studia magisterskie/podyplomowe, które dają uprawnienia do nauczania przedsiębiorczości	Liczba nauczycieli, którzy odbyli kursy z zakresu przedsiębiorczości	Liczba nauczycieli, którzy posiadają doświadczenie w prowadzeniu własnego przedsiębiorstwa

Nauczyciele języków obcych :

Ogólna liczba nauczycieli języków obcych	Liczba nauczycieli, którzy ukończyli magisterskie studia	Liczba nauczycieli, którzy ukończyli licencjackie studia	Liczba nauczycieli, którzy ukończyli studium językowe	Liczba nauczycieli posiadających certyfikat językowy

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	filologiczne	filologiczne		oraz ukończone studium pedagogiczne

9. Ile osób liczy średnio grupa ucząca się języka obcego w Zespole Szkół?

Prosimy o wpisanie liczby: .....

IV Wyposażenie Zespołu Szkół

10. Komputery z dostępem do Internetu.

Prosimy o uzupełnienie informacji dotyczących komputerów, którymi dysponuje szkoła.

Liczba komputerów ogółem	Liczba komputerów z dostępem do Internetu, z których korzystają uczniowie	Liczba komputerów w zależności od daty produkcji		
		2007 i nowsze	2004 - 2006	2003 i starsze

11. Wyposażenie Zespołu Szkół w sprzęt techno-dydaktyczny.

Prosimy o zaznaczenie właściwych odpowiedzi.

- A. W jakim stopniu sprzęt techno-dydaktyczny, z którego uczniowie Zespołu Szkół korzystają przy praktycznej nauce zawodu, odpowiada potrzebom nowoczesnego stanowiska pracy?**
Prosimy zaznaczyć odpowiedź na poniższej skali (poprzez postawienie krzyżyka w odpowiedniej kratce).

zdecydowanie nie odpowiada ←————→ zdecydowanie odpowiada

1	2	3	4	5	6	7

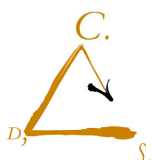
- B. Gdzie uczniowie Zespołu Szkół korzystają ze sprzętu techno-dydaktycznego?**

Prosimy zaznaczyć wszystkie miejsca.

- a) pracownie dydaktyczne w szkole;
b) warsztaty przyszkolne;
c) Centrum Kształcenia Ustawicznego w Skierniewicach;
d) zakłady pracy
e) inne – jakie?.....

12. Udział Zespołu Szkół w programach finansowanych z funduszy Unii Europejskiej w dziedzinie unowocześniania wyposażenia (zakup sprzętu, wyposażenia do pracowni, warsztatów) oraz doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Prosimy opisać poszczególne programy/projekty oraz rodzaj uzyskanego wsparcia (np. w ramach PHARE SSG – Rozwój Zasobów Ludzkich, regionalnych programów operacyjnych, czy innych programów finansowanych lub współfinansowanych ze środków UE np. dla organizacji pracowni IT, pracowni multimedialnych w bibliotekach,

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

wyposażenia Szkolnych Ośrodków Kariery, tworzenia centrów egzaminacyjnych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej) na przestrzeni ostatnich 5 lat.

Lp.	Nazwa programu/ tytuł projektu	Rodzaj wsparcia

V Absolwent Zespołu Szkół na rynku pracy

13. Promocja przedsiębiorczości w Zespole Szkół.

Prosimy o określenie działań i programów z zakresu promocji przedsiębiorczości realizowanych w Państwa Zespole Szkół oraz podanie liczby uczniów, którzy wzięli w nich udział (w okresie ostatnich 3 lat). Proszę określić w kolumnie „Charakter działań”: K – jako krajowy, W – wojewódzki, regionalny, S – szkolny.

Lp.	Nazwa działania promującego przedsiębiorczość	Liczba uczniów	Charakter działań

14. Dalsza droga zawodowa absolwentów Zespołu Szkół.

Czy szkoła prowadzi badania dotyczące dalszej drogi zatrudnienia absolwentów?

1. Tak -> w jaki sposób?

.....
 .....
 .....

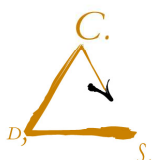
-> od kiedy? .....

2. Nie -> dlaczego nie?

.....
 .....
 .....

15. Formy współpracy Zespołu Szkół z zakładami pracy.

Prosimy zaznaczyć te formy współpracy, które realizuje szkoła.

- f) organizacja praktyk zawodowych;
- g) realizacja w przedsiębiorstwie teoretycznych przedmiotów zawodowych;
- h) wycieczki przedmiotowe;
- i) sponsoring materialny i finansowy - wsparcie rozwoju bazy szkoły;
- j) zasięganie opinii pracodawców w tworzeniu nowych kierunków kształcenia;
- k) udostępnianie szkole kadry specjalistów (pracownicy przedsiębiorstwa jako nauczyciele przedmiotów zawodowych)
- l) umożliwianie nauczycielom odbywania staży i kursów organizowanych w i przez przedsiębiorstwa;
- m) porozumienia/umowy formalne z zakładami pracy (np. dotyczące zatrudniania absolwentów);
- n) brak współpracy;
- o) inne.....

16. Ocena współpracy Zespołu Szkół z zakładami pracy.

Prosimy określić zadowolenie ze współpracy szkoły z zakładami pracy według poniższej skali (poprzez postawienie krzyżyka w odpowiedniej kratce).

zdecydowane niezadowolenie ←							→	zdecydowane zadowolenie	
1	2	3	4	5	6	7			

17. Aktywność Zespołu Szkół w pozyskiwaniu środków finansowych na realizację projektów rozwijających uczniów

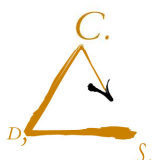
Prosimy zaznaczyć te rodzaje programów, z których przynajmniej raz korzystała Państwa szkoła, oraz podać rok, w którym program ten był realizowany.

Rodzaj programu:	Rok:
a) PHARE rozwój zasobów ludzkich(RZL) (do 2004r.)	.....
b) Sokrates	.....
c) Leonardo Da Vinci	.....
d) Comenius	.....
e) Szkoła Marzeń	.....
f) Młodzież (do 2006r.)	.....
g) Młodzież w Działaniu	.....
h) Iterreg 3C	.....
i) SPO RZL	.....
j) wymiany międzynarodowe uczniów	.....
k) inne – jakie?	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

18. Przygotowanie absolwenta do wejścia na rynek pracy.

Prosimy zaznaczyć wszystkie te działania, które Zespół Szkół podejmuje w celu przygotowania absolwentów do poruszania się po rynku pracy.

- a) organizacja Dni Przedsiębiorczości
- b) zatrudnienie w szkole doradcy zawodowego

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- c) utworzenie Szkolnego Ośrodka Kariery
- d) przygotowanie uczniów do tworzenia dokumentów związanych z pozyskiwaniem pracy (cv, list motywacyjny, itp.)
- e) organizowanie spotkań z pracodawcami
- f) propagowanie wiedzy o Instytucjach Rynku Pracy
- g) organizowanie warsztatów aktywnego poszukiwania pracy
- h) organizowanie sesji doradztwa zawodowego
- i) wizyty uczniów w Powiatowym Urzędzie Pracy, w Klubie Pracy
- j) realizacja szkolnych programów dotyczących poruszania się uczniów na rynku pracy
- k) promocja uczelni wyższych
- l) udział pracodawców w życiu szkoły (zapraszanie na wydarzenia szkolne)
- m) udział w Targach Edukacyjnych i Dniach Przedsiębiorczości
- n) lekcje prowadzone przez pracodawców
- o) seminaria, szkolenia, pokazy organizowane przy współudziale pracodawców
- p) inne – jakie? .....

19. Wymiar czasowy praktyk zawodowych w zakładach pracy oraz zagranicznych praktyk zawodowych, w których uczestniczy Zespół Szkół.

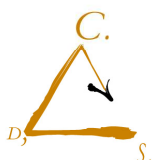
Prosimy opisać typ praktyki (jakiego zawodu dotyczy oraz czy odbywa się w zakładzie pracy, czy za granicą), uwzględniając również liczbę uczniów korzystających z niej oraz jej ogólny wymiar czasowy.

Lp.	Typ praktyki (w jakim zawodzie, w zakładzie pracy/zagraniczna)	Liczba uczniów odbywających praktyki	Ilość godzin

20. Proszę wyobrazić sobie typowego absolwenta/typową absolwentkę Zespołu Szkół, kolejno: zasadniczej szkoły zawodowej, technikum oraz liceum profilowanego. Załóżmy, że podejmuje on/ona pracę, gdzie stawiane są przed nim/nią wymienione niżej zadania. Jak trudne byłyby one dla niego/niej, Pana/Pani zdaniem?

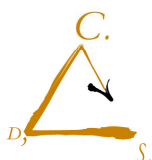
Absolwent/ka zasadniczej szkoły zawodowej:

Lp.	Zadanie stawiane przed absolwentem	Jak trudne byłoby to zadanie?						
		wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
1	Przygotowanie eleganckiego opisu usług firmy oraz wymyślenie kilku tekstów reklamowych.	1	2	3	4	5	6	7

2	Pomoc w przygotowaniu sprawozdania z działalności firmy, polegająca na przygotowaniu i wstawieniu tabeli z danymi, wykresów i zdjęć oraz opracowaniu graficznym tekstu - tak, by sprawozdanie można było wręczać potencjalnym klientom jako wizytówkę firmy.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
3	Uczestnictwo w dość drogim szkoleniu, po powrocie z którego będzie miał(a) za zadanie przekazać zdobytą wiedzę innym pracownikom.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
4	Samodzielne kierowanie nowym działem.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
5	Rozmowa z przełożonym/przełożoną o tym, że nie najlepiej organizuje pracę i można by ją w prosty sposób usprawnić (w imieniu swoim i innych pracowników).	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
6	Podsumowanie (na podstawie rachunków) miesięcznych wydatków z uwzględnieniem rodzaju zakupów (ile wydano łącznie na: telefony, paliwo, materiały biurowe itp.) oraz porównanie wyników z danymi sprzed roku.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
7	Przetłumaczenie listu do zagranicznej instytucji na język obcy, którego się uczył(a).	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
8	Krótkie przedstawienie działalności firmy na spotkaniu z klientem.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
9	Znalezienie w internecie najlepszego bezpłatnego programu do nagrywania płyt CD/DVD i nagrania przy jego pomocy płyt ze zdjęciami z firmowej imprezy.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
10	Przeczytanie i przygotowanie streszczenia książki, opisującej nowe rozwiązania stosowane w jego/jej zawodzie.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
11	Wyszukanie nowych, rzetelnych dostawców sprzętu.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7

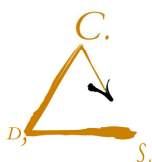

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

		1	2	3	4	5	6	7
12	Poprowadzenie imprezy z okazji 5-lecia działalności firmy, w której wezmą udział pracownicy wraz z rodzinami oraz inni goście	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
13	Zapoznanie się z instrukcją obsługi nowego, dość skomplikowanego urządzenia, uruchomienie go i wyjaśnienie pozostałym współpracownikom sposobu jego użytkowania.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
14	Odebranie z dworca oraz rozmowa z zagranicznymi klientami, mówiącymi językiem, którego się uczył(a).	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7

Absolwent/ka technikum:

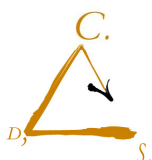
Lp.	Zadanie stawiane przed absolwentem	Jak trudne byłoby to zadanie?						
		wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
1	Przygotowanie eleganckiego opisu usług firmy oraz wymyślenie kilku tekstów reklamowych.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
2	Pomoc w przygotowaniu sprawozdania z działalności firmy, polegająca na przygotowaniu i wstawieniu tabeli z danymi, wykresów i zdjęć oraz opracowaniu graficznym tekstu - tak, by sprawozdanie można było wręczać potencjalnym klientom jako wizytówkę firmy.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
3	Uczestnictwo w dość drogim szkoleniu, po powrocie z którego będzie miał(a) za zadanie przekazać zdobytą wiedzę innym pracownikom.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
4	Samodzielne kierowanie nowym działem.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
5	Rozmowa z przełożonym/przełożoną o tym, że nie najlepiej organizuje pracę i można by ją w prosty sposób usprawnić (w imieniu swoim i innych pracowników).	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

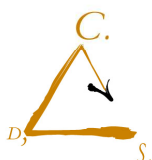
6	Podsumowanie (na podstawie rachunków) miesięcznych wydatków z uwzględnieniem rodzaju zakupów (ile wydano łącznie na: telefony, paliwo, materiały biurowe itp.) oraz porównanie wyników z danymi sprzed roku.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
7	Przetłumaczenie listu do zagranicznej instytucji na język obcy, którego się uczył(a).	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
8	Krótkie przedstawienie działalności firmy na spotkaniu z klientem.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
9	Znalezienie w internecie najlepszego bezpłatnego programu do nagrywania płyt CD/DVD i nagrania przy jego pomocy płyt ze zdjęciami z firmowej imprezy.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
10	Przeczytanie i przygotowanie streszczenia książki, opisującej nowe rozwiązania stosowane w jego/jej zawodzie.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
11	Wyszukanie nowych, rzetelnych dostawców sprzętu.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
12	Poprowadzenie imprezy z okazji 5-lecia działalności firmy, w której wezmą udział pracownicy wraz z rodzinami oraz inni goście	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
13	Zapoznanie się z instrukcją obsługi nowego, dość skomplikowanego urządzenia, uruchomienie go i wyjaśnienie pozostałym współpracownikom sposobu jego użytkowania.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
14	Odebranie z dworca oraz rozmowa z zagranicznymi klientami, mówiącymi językiem, którego się uczył(a).	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7

Absolwent/ka liceum profilowanego:

	Zadanie stawiane przed absolwentem	Jak trudne byłoby to zadanie?						
		wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
1	Przygotowanie eleganckiego opisu usług firmy oraz wymyślenie kilku tekstów reklamowych.	1	2	3	4	5	6	7
2	Pomoc w przygotowaniu sprawozdania z działalności firmy, polegająca na przygotowaniu i wstawieniu tabeli z danymi, wykresów i zdjęć oraz opracowaniu graficznym tekstu - tak, by sprawozdanie można było wręczać potencjalnym klientom jako wizytówkę firmy.	1	2	3	4	5	6	7
3	Uczestnictwo w dość drogim szkoleniu, po powrocie z którego będzie miał(a) za zadanie przekazać zdobytą wiedzę innym pracownikom.	1	2	3	4	5	6	7
4	Samodzielne kierowanie nowym działem.	1	2	3	4	5	6	7
5	Rozmowa z przełożonym/przełożoną o tym, że nie najlepiej organizuje pracę i można by ją w prosty sposób usprawnić (w imieniu swoim i innych pracowników).	1	2	3	4	5	6	7
6	Podsumowanie (na podstawie rachunków) miesięcznych wydatków z uwzględnieniem rodzaju zakupów (ile wydano łącznie na: telefony, paliwo, materiały biurowe itp.) oraz porównanie wyników z danymi sprzed roku.	1	2	3	4	5	6	7
7	Przetłumaczenie listu do zagranicznej instytucji na język obcy, którego się uczył(a).	1	2	3	4	5	6	7
8	Krótkie przedstawienie działalności firmy na spotkaniu z klientem.	1	2	3	4	5	6	7
9	Znalezienie w internecie najlepszego bezpłatnego programu do nagrywania płyt						bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe

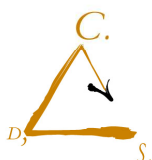

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	CD/DVD i nagrania przy jego pomocy płyt ze zdjęciami z firmowej imprezy.	1	2	3	4	5	6	7
10	Przeczytanie i przygotowanie streszczenia książki, opisującej nowe rozwiązania stosowane w jego/jej zawodzie.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
11	Wyszukanie nowych, rzetelnych dostawców sprzętu.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
12	Poprowadzenie imprezy z okazji 5-lecia działalności firmy, w której wezmą udział pracownicy wraz z rodzinami oraz inni goście	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
13	Zapoznanie się z instrukcją obsługi nowego, dość skomplikowanego urządzenia, uruchomienie go i wyjaśnienie pozostałym współpracownikom sposobu jego użytkowania.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
14	Odebranie z dworca oraz rozmowa z zagranicznymi klientami, mówiącymi językiem, którego się uczył(a).	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7

Bardzo dziękujemy za wypełnienie ankiety!

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

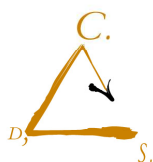

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

Załącznik nr 2

Kwestionariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego z przedstawicielami kadry pedagogicznej

**IDENTYFIKACJA I ANALIZA POTRZEB EDUKACYJNYCH
PONADGIMNAZJALNEGO SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO W SKIERNIEWICACH**

Realizator projektu:
Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:
96 – 100 Skierniewice, ul. Piłsudskiego 2, tel. 668 858 360

www.cds.krakow.pl
e-mail: sk@cds.krakow.pl

KWESTIONARIUSZ WYWIADU INDYWIDUALNEGO Z PRZEDSTAWICIELAMI KADRY PEDAGOGICZNEJ

Pytania otwierające:

- Jaka jest Pana(i) **opinia o szkolnictwie zawodowym** w Skierniewicach?
- Czy **oferta** ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach jest **interesująca dla uczniów**?
- Jak ocenia Pan(i) **szanse absolwentów** ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach (swojej szkoły) **na rynku pracy**?
- **Gdzie absolwenci znajdują** zwykle **pracę** (na rynku skierniewickim, warszawskim, łódzkim, za granicą)?
- Jak Pan/Pani myśli, **z jakich powodów** uczniowie wybrali Pana(i) Zespół Szkół?

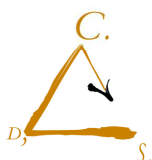
ADEKWATNOŚĆ

Praktyki zawodowe

1. Jak wyglądają **praktyki zawodowe** w Państwa szkole? **Gdzie** uczniowie odbywają praktyki? Czy regulują je jakieś **formalne porozumienia**?

Kierunki kształcenia

1. Proszę opisać **procedurę wprowadzania nowych kierunków** w Pana(i) szkole.
2. Jakie są **powody otwierania/ zamykania** kierunków?
  - sytuacja na lokalnym rynku pracy (np. pojawienie się nowych inwestorów);
  - decyzja podjęta w oparciu o wyniki opracowań, raportów;
  - opinie pracodawców (czy przeprowadzane są konsultacje z nimi?);
  - opinie/presja rodziców i uczniów;
  - dostępność kadry w szkole;
  - odgórne nakazy (sugestie?) organu prowadzącego

Przedsiębiorczość

1. Proszę opisać, jakie **inicjatywy kształtujące postawę przedsiębiorczą** u uczniów (sprzyjające ich przyszłemu samozatrudnieniu) podejmuje Pana(i) szkoła? Jaka część uczniów z nich korzysta? Jak **ocenia** Pan(i) skuteczność tych działań?
2. Jak wyglądają **lekcje przedsiębiorczości** w szkole? W jakie **praktyczne umiejętności** wyposażają uczniów? Czego wymaga się od uczniów na takich lekcjach? Jakie **kwalifikacje i doświadczenie** związane z przedsiębiorczością posiadają **nauczyciele**?

Doradztwo zawodowe

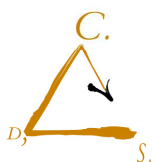
1. Jak zorganizowany jest **system doradztwa i poradnictwa zawodowego** w Pana(i) Zespole Szkół? Czy w szkole jest doradca zawodowy? Czy tę funkcję pełni pedagog szkolny? Jaka działalność prowadzi? Czy współpracują z urzędem pracy, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi?

Losy absolwentów

1. Czy szkoła **badania losy** swoich **absolwentów**? Jeśli tak, proszę **opisać, w jaki sposób** w Pana(i) szkole bada się losy absolwentów:
  - luźne kontakty, rozmowy/wystandaryzowane narzędzia?
  - jakie informacje gromadzone?
  - baza danych – czy istnieje? od kiedy? jakie informacje zawiera?
2. **Jeśli nie** badają Państwo losów absolwentów:
  - **dlaczego nie**?
  - czy w ogóle widzą Państwo taką potrzebę? Jeśli tak, kto powinien to robić (PUP, kuratorium, Wydział Edukacji UM...)?

Współpraca szkoła – pracodawcy

1. **Z jakimi pracodawcami** współpracuje Pana(i) szkoła?
2. Jakie **formy współpracy** z zakładami pracy podejmuje Pana(i) szkoła?
  - **opis**
  - **ocena** - na ile taka współpraca jest istotna, Pana(i) zdaniem? Jakie są jej korzyści/efekty? Czy w przyszłości zamierzają Państwo kontynuować daną formę współpracy?)
  - czy planują/chcieliby wprowadzić **jeszcze jakieś formy** współpracy?

3. Czy pracodawcy chętnie przyjmują na praktyki/zatrudniają absolwentów danej szkoły/klasy?

Warsztaty szkolne

1. Czy warsztaty szkolne oferują **usługi zewnętrzne** dla klientów? Czy użyczają innym instytucjom sprzęt będący na wyposażeniu warsztatów?

JAKOŚĆ

Oferta zajęć pozalekcyjnych

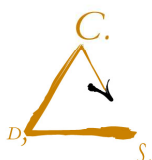
1. Jakie **zajęcia pozalekcyjne** organizuje szkoła (koła zainteresowania, zajęcia wyrównawcze, sportowe, kluby tematyczne itp.)? Czy dużo na nie uczniów uczęszcza? Kto je prowadzi?

Kadra

1. Proszę opowiedzieć, jak wygląda **ścieżka zawodowa nauczyciela** w Pana(i) szkole?
5 kroków rozwoju pracownika:
  - **procedura rekrutacji** (kanały rekrutacji);
  - **selekcja** (ocena kandydatów, wybór – na jakiej podstawie)
  - organizacja **wewnątrzszkolnego systemu doskonalenia/ szkolenia nauczycieli;**
  - **ocena pracownika** (monitoring postępu prac, system motywowania, awans);
  - **zwalnianie pracownika.**
2. Czy wg Pana(i) szkoła jest przyszłościowym **pracodawcą**, pozwalającym na rozwój, doskonalenie się?

Innowacyjne metody nauczania

1. Czy wykorzystują Państwo w swojej pracy **innowacyjne metody nauczania?** (nowoczesne technologie teleinformatyczne? środki dydaktyczne podnoszące efektywność kształcenia?) Jakież? Jak ocenia Pan(i) **rezultaty?** Jak jest podejście uczniów do nich?

Sprzęt

1. Czy korzystali Państwo z jakichś **programów**, które umożliwiają **wyposażenie**, doposażenie i modernizację sprzętu, jaki posiada szkoła? Czy środki pochodzące z tych programów pozwoliły również na **podniesienie kwalifikacji** nauczycieli?

PRZYGOTOWANIE DO PORUSZANIA SIĘ NA RYNKU PRACY

Projekty skierowane do uczniów

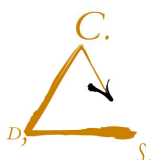
1. Czy Pana(i) szkoła uczestniczyła w **programach, mających na celu rozwój uczniów**? Ilu uczniów obejmowały takie programy, jakie działania zostały podjęte w ich ramach?

Inicjatywy przygotowujące przyszłych absolwentów do wejścia na rynek pracy

1. Proszę opisać, jakie **inicjatywy przygotowujące** przyszłych **absolwentów do wejścia na rynek pracy** podejmuje Pana(i) szkoła?
  - **ocena** - na ile takie inicjatywy są istotne, Pana(i) zdaniem? Jakie są ich korzyści/efekty? Czy w przyszłości zamierzają Państwo je kontynuować?
  - czy planują/chcieliby wprowadzić **jeszcze jakieś działania**?

Kompetencje

1. Czy – próbując odpowiedzieć jednym zdaniem – ważniejsze dla pracodawcy są wg Pana/i **kompetencje ogólne** pracownika (umiejętność uczenia się, porozumiewania w języku polskim i obcym, umiejętność komunikowania się w zespole itp.) **czy jego kwalifikacje zawodowe**?
2. Proszę wyobrazić sobie **typowego absolwenta** Zespołu Szkół (zasadniczej, technikum, liceum profilowanego). Załóżmy, że podejmuje on/ona prace i stawiane są przed nią wymienione **zadania. Jak trudne** byłyby one dla niej/niego, Pana(i) zdaniem? – *material dodatkowy*
3. **Języki obce** – które są uczone w szkole? Na jakich poziomach nauczania? Czy któreś z klas uczą się więcej niż jednego języka? Czy w nauczaniu języków obcych wykorzystywane są pomoce multimedialne?

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Łódzkie

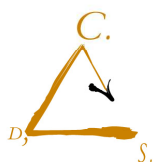
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pytania zamykające:

1. Czy ma Pan(i) jakieś **pomysły na poprawę jakości działania szkoły?**
2. Jakie **działania** można by podjąć, żeby lepiej **przygotowywać** przyszłych **absolwentów do poruszania się na rynku pracy, podnieść** u przyszłych absolwentów **poziom kompetencji kluczowych?**

**IDENTYFIKACJA I ANALIZA POTRZEB EDUKACYJNYCH
PONADGIMNAZJALNEGO SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO W SKIERNIEWICACH**

Realizator projektu:
Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

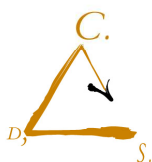
Terenowe biuro projektu:
96 – 100 Skierniewice, ul. Piłsudskiego 2, tel. 668 858 360

www.cds.krakow.pl
e-mail: sk@cds.krakow.pl

Materiał dodatkowy – kompetencje kluczowe:

Lp.	Zadanie stawiane przed absolwentem	Jak trudne byłoby to zadanie?						
		wyjątko wo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątko wo łatwe
1	Przygotowanie eleganckiego opisu usług firmy oraz wymyślenie kilku tekstów reklamowych.	1	2	3	4	5	6	7
2	Pomoc w przygotowaniu sprawozdania z działalności firmy, polegająca na przygotowaniu i wstawieniu tabeli z danymi, wykresów i zdjęć oraz opracowaniu graficznym tekstu - tak, by sprawozdanie można było wręczać potencjalnym klientom jako wizytówkę firmy.	1	2	3	4	5	6	7
3	Uczestnictwo w dość drogim szkoleniu, po powrocie z którego będzie miał(a) za zadanie przekazać zdobytą wiedzę innym pracownikom.	1	2	3	4	5	6	7
4	Samodzielne kierowanie nowym działem.	1	2	3	4	5	6	7
5	Rozmowa z przełożonym/przełożoną o tym, że nie najlepiej organizuje pracę i można by ją w prosty sposób usprawnić (w imieniu swoim i innych pracowników).	1	2	3	4	5	6	7
6	Podsumowanie (na podstawie rachunków) miesięcznych wydatków z uwzględnieniem rodzaju zakupów (ile wydano łącznie na: telefony, paliwo, materiały biurowe itp.) oraz porównanie wyników z danymi sprzed roku.	1	2	3	4	5	6	7
7	Przetłumaczenie listu do zagranicznej instytucji na język obcy, którego się uczył(a).	1	2	3	4	5	6	7

		1	2	3	4	5	6	7
8	Krótkie przedstawienie działalności firmy na spotkaniu z klientem.	wyjątko wo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątko wo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
9	Znalezienie w internecie najlepszego bezpłatnego programu do nagrywania płyt CD/DVD i nagrania przy jego pomocy płyt ze zdjęciami z firmowej imprezy.	wyjątko wo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątko wo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
10	Przeczytanie i przygotowanie streszczenia książki, opisującej nowe rozwiązania stosowane w jego/jej zawodzie.	wyjątko wo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątko wo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
11	Wyszukanie nowych, rzetelnych dostawców sprzętu.	wyjątko wo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątko wo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
12	Poprowadzenie imprezy z okazji 5-lecia działalności firmy, w której wezmą udział pracownicy wraz z rodzinami oraz inni goście	wyjątko wo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątko wo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
13	Zapoznanie się z instrukcją obsługi nowego, dość skomplikowanego urządzenia, uruchomienie go i wyjaśnienie pozostałym współpracownikom sposobu jego użytkowania.	wyjątko wo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątko wo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
14	Odebranie z dworca oraz rozmowa z zagranicznymi klientami, mówiącymi językiem, którego się uczył(a).	wyjątko wo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątko wo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7

